

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

X^{то} Обикновено Народно Събрание

(Първа редовна сесия)

XXXIV заседание, събота, 4-й декемврий 1899 год.

(Отворено въ 3 часъта слѣдъ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя Жечо А. Бакаловъ.)

Прѣдсѣдатель: (Звъни.) Обявявамъ заседанието за открито.

Моля секретаря г. Д-ръ Провадалиева да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители, за да се види: кой присъствува и кой отсъствува отъ днешното заседание.

Секретарь Д-ръ Кирякъ Н. Провадалиевъ: (Прочита списъка.) Отсъствуватъ г. г. прѣдставителитѣ: Атанасъ П. Краевъ, Атанасъ А. Буровъ, Александъръ Арсениевъ, Ахмедъ Хаджрчалж, Атанасъ Ив. Ибишевъ, Владимиръ Недѣлевъ, Димитъръ Грековъ, Д-ръ Константинъ Стоиловъ, Д-ръ Лазаръ Дагоровъ, Драганъ Цанковъ, Дянко Ив. Коджабашевъ, Д-ръ Петъръ Гудевъ, Димитъръ Антоу, Д-ръ Никола Геннадиевъ, Иванъ Мандиковъ, Иванъ Ст. Кирковъ, Иванъ Вѣлиновъ, Константинъ Досевъ, Константинъ Липовански, Младенъ Ивановъ, Никифоръ Влаевъ, Никола Рухчевъ, Никола Йонковъ-Влашкинъ, Никола Константиновъ, Никола Хр. Габровски, Пойо Табаковъ, Симеонъ Ив. Казанджиевъ, Стефанъ Хр. Савовъ, Тодоръ Табаковъ и Тодоръ Мирковичъ.

Прѣдсѣдатель: Отъ 162 народни прѣдставители отсъствуватъ 29, а присъствуватъ 133; има, значи, нужното число прѣдставители, за да се пристъпи къмъ дневния редъ.

Прѣди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, моля секретаря г. Д-ръ Йорданова да прочете съкращения протоколъ отъ вчерашното заседание.

Секретарь Д-ръ Христо Йордановъ: (Прочита съкращения протоколъ отъ XXXIII-то заседание.)

Прѣдсѣдатель: Желаетъ ли нѣкой да направи поправка върху така прочетения съкратенъ протоколъ? (Никой не

се обажда.) Понеже никой не иска думата, протоколътъ се приема както се прочете.

Моля секретаря г. Кръстана Доцевъ да прочете съкращения протоколъ отъ по-миналото заседание!

Секретарь Кръстанъ Доцевъ: (Прочита съкращения протоколъ отъ XXXII-то заседание.)

Прѣдсѣдатель: Желаетъ ли нѣкой отъ г. г. народнитѣ прѣдставители да направи поправка върху прочетения съкратенъ протоколъ отъ XXXII-то заседание? (Никой не се обажда.) Понеже никой не иска думата, протоколътъ се приема тъй, както се прочете.

Прѣди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, има да съобщимъ на г. г. народнитѣ прѣдставители, че сж постъпили слѣдующитѣ законопроекта и прѣдложения:

1) отъ Министерството на Обществениятъ Сгради, Пжтищата и Съобщенията, законопроектъ за държавнитѣ и общински пжтища;

2) отъ същото министерство, законопроектъ за построяване въ Столицата, чрезъ концесия, здания, за помѣщаване на седемъ министерства, на Върховната Смѣтна Палата и Сждебната Палата;

3) отъ Военното Министерство, законопроектъ за измѣнение и допълнение на нѣкои статии отъ Закона за устройството на въоръженитѣ сили на Българското Княжество;

4) отъ същото министерство, законопроектъ за измѣнение и допълнение Закона за носене военнитѣ тогуби;

5) отъ Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи, законопроектъ за въвеждане измѣнение въ административното дѣлене територията на Българското Княжество.

Пристъпваме към дневния редъ. На първо място стои докладът на прошенията на комитета Царь-Освободителъ Александъръ II, съ което моли да се отпуснатъ 300.000 л. помощъ за построяване паметникъ на Царя-Освободителя.

Христо Конкилевъ: Азъ мисля, че снощи се поднесе отговорътъ на Тронното Слово, а почитаемото бюро не е съобщило нищо на Народното Събрание; затова, нека се съобщи.

Прѣдсѣдателъ: Имамъ честъ да съобщя на Народното Събрание, че вчера избраната депутация се прѣдстави на Негово Царско Височество Княза да поднесе отговора на Тронното Слово и Негово Царско Височество благоволи да приеме отговора, като искаша своето задоволствие отъ този отговоръ. Негово Царско Височество ме натовари да съобщя, че народното прѣдставителство и правителството всѣкога ще иматъ Неговата поддръжка за изваждане страната отъ финансовата криза. (Ржкоплѣскане отъ дѣсницата.)

На първо място отъ дневния редъ стои, както казахъ, докладътъ на прошенията на комитета „Царь-Освободителъ Александъръ II“. Моля г. докладчика да заеме мѣстото си.

Докладчикъ Божилъ Райновъ: Г-да народни прѣдставители! Мене се падна високата честъ да докладвамъ заявлението на комитета Царь-Освободителя Александъръ II, съ което се иска скромната сума 300.000 л. за въздигане единъ паметникъ на Царя-Освободителя.

Чувството на дълбока признателностъ, която ние и цялиятъ Български народъ питаемъ къмъ великия братски народъ, и светлата паметъ на Царя-Освободителя не можеше да даде мѣсто на никакви разисквания по тоя въпросъ въ комисията. Тя единодушно и съ дълбоко съзнание, че изпълнява единъ актъ на висока признателностъ къмъ виновниците на нашето политическо съществуване, прие и рѣши да удовлетвори молбата на комитета, съ пълна увереностъ, че и Народното Събрание, като истински изразителъ на народната воля, която никога не е допускала, че могатъ да се появѣтъ у насъ режими, установляващи непризнани отношения между двата братски народа — както това, за голѣмо съжаление, биде въ недалечното наше минало — ще се съгласи съ това рѣшение на комисията и ще бжде и въ тоя случай изразителъ на чувствата, които Българскиятъ народъ пази за своитѣ освободители.

Тоя свещенъ паметникъ ще бжде не само единъ скроменъ изразъ на оная почитъ, на оная висока благодарностъ, на онази неизмѣрима признателностъ, която Българскиятъ народъ питае къмъ високохуманния подвигъ на великия руски народъ и светлата паметъ на Царя-Освободителя, но ще служи за възпитание на бждѣщитѣ поколения, като имъ напомнява винаги дълга на Българския народъ къмъ неговитѣ освободители, братскитѣ връзки по-между двата родствени по вѣра и по кръвъ народи; и, най-сетнѣ, онзи завѣтенъ идеалъ — обединението на Българския народъ, къмъ осъществението на който трѣбва да бжде насочвано нашето национално стремление.

Текстътъ на заявлението, г-да народни прѣдставители, е отпечатанъ и раздаденъ на всички почти народни прѣд-

ставители. Ако има нужда да го прочетъ. (Лазаръ Дуковъ: Нѣма какво да се чете! Гласове: Прието!) Добръ. Азъ вѣрвамъ, че народното прѣдставителство ще се съгласи съ рѣшението на комисията, което се състои въ слѣдующето: 1) сумата 300.000 л. да се отпусне на три пѣти, въ размѣръ, такъвъ: 50.000 л. въ тазгодишния бюджетъ и по 125.000 л. въ послѣдующитѣ два бюджета и 2) комитетътъ да се допълни още съ нѣколко члена, въ които да влизатъ: Министърътъ на Народното Просвѣщение, трима народни прѣдставители и по единъ професоръ отъ Висшето и Рисувалното училища. Тия професори ще бждѣтъ избрани отъ професорския персоналъ, като се гледа винаги да бждѣтъ български подданици и православни. Вѣрвамъ, че народното прѣдставителство съ аklamация ще посрѣщне това рѣшение на комисията. (Бурни и продължителни ржкоплѣскания отъ всички страни.)

Прѣдсѣдателъ: Г-да прѣдставители!

Миланъ Макавѣевъ: Нѣма нужда да се гласува, защото рѣшението на комисията се приема съ аklamация.

Прѣдсѣдателъ: Слѣдъ тия бурни ржкоплѣскания, които сж изразение на чувствата и рѣшението на г. г. народнитѣ прѣдставители, азъ мисля, че нѣма нужда да се вотира . . . (Гласове: Нѣма нужда!) Съ това Народното Събрание приема рѣшението на комисията.

Ще трѣбва сега народното прѣдставителство да избере трима народни прѣдставители, които да допълнятъ комитета по въздигането на паметника. Какъ желае Народното Събрание да стане тѣхното избиране? (Гласове: Бюрото да ги прѣдлага!)

Миланъ Макавѣевъ: Азъ сѣтамъ, че за да може този комитетъ, заедно съ избранитѣ трима народни прѣдставители да работи за постигането на цѣльта, указана въ неговия уставъ, ще трѣбва тѣзи народни прѣдставители да бждѣтъ избрани отъ тия, които живѣятъ въ София, и, като вѣрвамъ, че това ще се приеме, сѣтамъ, че прѣдлагането трѣбва да става отъ прѣдсѣдателя или отъ самото бюро.

Прѣдсѣдателъ: Мисля, че не е такава необходимостъ щото да се избиратъ само отъ тия, които живѣятъ въ София. Макаръ че може да попаднатъ за членове въ комитета народни прѣдставители, които не живѣятъ въ София, тѣ ще можѣтъ да пожертвуватъ частъ отъ своето врѣме въ дадения случай за да дойдѣтъ тукъ да засѣдаватъ. Така щото, щомъ давате право на прѣдсѣдателя да прѣдлага членове, азъ ще ги прѣдлагамъ на ваше удобрѣние. (Въ лѣво Нейчовъ: Александъръ II има паметникъ, който въковетъ не можѣтъ да растурѣтъ, а то е българската държава!) Бюрото прѣдлага за попълване комитета за въздигане паметникъ на Царь-Освободителъ, народния прѣдставителъ г. Божилъ Райновъ. Който го приема, да си вдигне ржката. (Бошинство.) Приема се.

Бюрото прѣдлага г. Ивана Вѣлиновъ. (Приема се.)

Бюрото прѣдлага г. Д-ръ Кириякъ Провадалиевъ. (Приема се.)

И тъй, допълнителнитѣ членове на комитета отъ г. г. народнитѣ прѣдставители сж г. г. Божилъ Райновъ, Иванъ Вѣлиновъ и Д-ръ Кириякъ Провадалиевъ.

Докладчикъ Вожилъ Райновъ: Второто прошение, което слѣдва, е отъ сѣщия характеръ.

Прохшение отъ комитета въ гр. Клисурѣ, за събиране помощи по съграждането паметникъ въ споменъ на възстанието прѣзъ 1876 год.

Вълко Нейчовъ: Г-нъ Дуковъ иска пари за хлѣбъ и сѣме на своитѣ избиратели, а вдига рѣка за камъни, за паметници отъ камъни! (Смѣхъ).

Иванъ Я. Поповъ: Тебе ще те испратимъ въ единъ колетъ на Парижкото изложение!

Докладчикъ Вожилъ Райновъ: На апострофирането на г. Нейчова, което той направи, азъ считамъ за нужно да прочетъ прошениято на Клисурчане. То е адресирано до прѣдсѣдателя на Камарата. (Чете.)

„Господине прѣдсѣдателю,

Знаменитата 1876 год. за вѣчни години ще краси страницитѣ на отечествената история, защото възстанията, които станахъ прѣзъ тая година, и жертвитѣ, които дадохме, доказахъ на цивилизована Европа, че Българскиятъ народъ е готовъ за свободата на отечеството да се бори противъ петвѣковнитѣ си угнетители.

Когато апостолитѣ сновѣхъ отъ градъ на градъ и отъ село на село, въоръжени съ идеята за освобождението на раята, градецътъ ни бързо приготвяваше припаси и чакаше сигнала на възстанието. Събитията прѣзъ 1876 год. искипихъ дневната свобода — която дава право на г. Нейчова да засѣдава въ Камарата — „чрѣзъ жертви въ хора, пари и имоти. Клисурѣ въ това възстание жертвува къщи и всичко мило, всичкитѣ си синове — цѣлта на градеца ни.

За да се увѣковѣчи паметта на тѣзи герои отъ 1876 год. въ града ни съществува комитетъ по изборъ отъ гражданитѣ, съ мисия да построи най-късно до 25-годишнината отъ обявяването възстанието паметникъ отъ помощи, които ще могатъ да се събератъ измежду населението, който комитетъ още миналата 1898 год. се отнесе до Почитаемото Народно Събрание за помощъ, на което заявление резултатътъ и до днесъ не ни е извѣстенъ.

Прѣдъ видъ, че досега не е събрана сума и ако има такава, то е съвършено незначителна, а пъкъ до срока на построенieto му, при сегашнитѣ осѣждни за населението врѣмена, не ще се събере сума, съ която да може да се построи паметникъ, който да отговори на назначението си, то съ настоящето, като се обръщаме, господине прѣдсѣдателю, къмъ почитаемото Народно Събрание, молимъ, за увѣковѣчение паметта на българскитѣ синове, които сложихъ кости въ Клисурското възстание и изобщо на цѣлото това възстание, да ни се отпусне скромната сума 15.000 л., която да послужи за фондъ на паметника, който мислимъ да строимъ за горната цѣль.“

Комисията, като взе подъ внимание сегашното безисходно положение на нашитѣ финансии, отъ една страна, а отъ друга страна, като цѣни високо паметта на героитѣ, паднали за свободата на Българския народъ прѣзъ врѣме на възстанието, рѣши да отпусне само 5.000 л. Моля

народното прѣдставителство да се съгласи съ това нейно мнѣние. (Гласове: Прието!)

Вълко Нейчовъ: Г-да! Твърдѣ противъ сърце взехъ думата по искането на доблеснитѣ Клисурци. Ако моятъ слабъ умъ намираше за умѣтно да се даватъ пари въ тия врѣмена на осѣждностъ отъ пари въ Българското Княжество — казватъ хората, че и по всичкитѣ свѣтъ е това състояние — азъ нѣмаше да си позволяя да взимамъ думата, което вземане на думата щѣше да се тълкува като единъ протестъ, може би, отъ начало противъ това патриотическо искане на Клисурци. Азъ щѣхъ отдавна да съмъ побързалъ да накарамъ Панагюрци — и като казвамъ „Панагюрци“ азъ разбирамъ всички ония села около Панагюрище, които азъ смятамъ като една махала отъ Панагюрище — азъ можехъ да искамъ по моя инициатива, като народенъ прѣдставителъ, и щѣхъ да направя прѣдложение, щото едно Народно Събрание, така високо патриотическо, както всички сж притезавали да сж, както и сегашното притезава да е, да отпусне една сума за издигането на единъ паметникъ именно въ Панагюрище за великата свобода на България или, по-добрѣ, за великитѣ сѣнки на ония мъченици, които сж паднали за тая свобода. Г-да! Азъ мисля, че ако не съмъ направилъ това, ако не съмъ посвѣтвалъ Панагюрци и населението, което съставлява частъ отъ Панагюрската околия, да направятъ такава постѣпка прѣдъ Народното Събрание, то е, защото азъ мисля, че паметницитѣ за да иматъ цѣна, за да могатъ да се увѣковѣчаватъ въ паметта на поколѣнието прѣзъ вѣковетѣ, трѣбва да идятъ отъ самата инициатива на ония, които сж дали жертвитѣ. Една помощъ отъ държавата за издигането на паметници, споредъ мене, не може да бѣде нѣщо удобнѣно отъ разума или, по-добрѣ, отъ икономията; защото нѣма въ България къше, нѣма градъ, нѣма село, нѣма колиба, която да не повдигне претенция, че и тя е заслужила за освобождението на Българския народъ въ едно или друго отношение, и вие, г-да, или, по-добрѣ, ние тукъ ще се намѣримъ въ една дѣйствителна мъчнотия да прѣцѣняваме, кои сж повече и кои по-малко заслужили. Азъ не искамъ да отказвамъ на Клисурци нуждата, щото за интереситѣ на българското отечество, да бѣде увѣковѣчена паметта на оная знаменита епоха, когато Българскиятъ народъ е потръсилъ раменѣтъ си за да свали отъ шията си онова позорно иго, което е тегнало на него цѣли петъ вѣка; но при това, г-да, не можъ да дамъ първенство на едни или други градове, защото, ако искаме да дадемъ палмата на първитѣ борци за свободата, то трѣбва да я дадемъ на Панагюрци и на всичкото онова население, което се е борило въ Панагюрище, защото дѣйствително Панагюрище бѣше най-енергичното, най-рѣшителното.

Г-да! Великитѣ сѣнки на българитѣ, паднали за освобождението на Българския народъ, както и най-напрѣдъ великата сѣнка на оня голѣмъ монархъ, който се подвижи съ всичкия си царски домъ и великодушния свой народъ та дойде да освободи България, тѣ не искатъ отъ Българския народъ паметници отъ бездушни камъни, отъ стомана, отъ тучове, безъ сърца; тѣ искатъ отъ Българския

народът да се организира хубаво вътрешно, да благоденствува въ обятията на мира и реда и да се постави така силенъ спрѣмо всички ония, които посѣгнатъ да нарушѣтъ неговата свобода, или които посѣгнатъ да обирѣтъ имота. Ето какви паметници искатъ тия велики сѣнки на мъченици, паднали за нашата свобода, и сѣнката на оня великъ монархъ, който така сжщо, като единъ мѣсия излѣзе съ всичкия свѣй царски домъ въ колибитѣ, на балканитѣ, да бере студъ за освобождението на Българския народъ. Най-голѣмиятъ паметникъ, издигнатъ на великата сѣнка на Александра II-й, тя е хубавата България, която е назначена да стане една сериозна държава на балканитѣ, единъ факторъ на редъ и миръ не само на балканитѣ, но и на свѣта. (Гласове: Браво! — Ржкоплѣскане.) Защото, азъ вѣрвамъ въ бѣднината на България, каквито да бѣдѣтъ човѣцитѣ, които се прѣреждатъ на чело на управлението на България, каквито грѣшки и да иматъ, тѣ сами ще се упрекнатъ; азъ съмъ сигуренъ, че гениятъ на България е великъ, той е широко разширилъ своитѣ криле и закриля противъ всички опасности България. И пека да се надѣваме, че ако не ние, нашитѣ синове, ако не тѣ, нашитѣ унци ще доживѣятъ да видѣтъ една голѣма, силна България, която да не остави да ѝ се диктуватъ законитѣ отъ чужденци, но тя да диктува закони на чужденцитѣ, сега нейни неприятели.

Г-да! Каквато помощ и да дадемъ на Клисурци за въздигане на паметникъ, азъ мисля, че тя ще остане въ нѣкакси мъртво състояние, нѣма да бѣде полезна въ никое отношение, нито ще може да помогне да се въздигне паметникъ; тя ще остане само една сума изгубени пари за данъкоплатцитѣ. Г-да! Ако вие мислите, азъ не щъ да ви укорѣ, че ще отпуснете сумата 5.000 л., както се прѣдлага отъ комисията, чрѣзъ канала на нейния почетенъ докладчикъ, г. Райновъ. Азъ бихъ прѣдложилъ, намѣсто тая сума отъ 5.000 л., както е прѣдложена отъ комисията, която едва ще служи за единъ окаянъ камѣкъ, който да се не види отъ никѣдъ, да отпуснете 15 или 20.000 л., да се направи единъ паметникъ, който отъ всѣкъдъ, гдѣто се погледне отъ балканитѣ, отъ всички иштища, отъ всички бърда да се види и всѣки да сваля капата си и да се поклони на това прѣдставление на великитѣ сѣнки. Какво ще направите съ сумата 5.000 л.? (Докладчикъ Божилъ Райновъ: То е за фондъ!) Единъ кръстъ, който ще служи на Клисурци, кога минаватъ, да се прѣкрѣстватъ. Паметникътъ да бѣде голѣмъ, за да се види отъ всѣкъдъ — на това приставамъ. Азъ бихъ вдигналъ ржка за отпускането на 20.000 л., но никога не бихъ вдигналъ ржка за 5.000 л.. Но при това забѣлзвамъ, че и Панагюрци, които иматъ претенция, че повече иматъ право да гледатъ и да свалятъ шапки прѣдъ единъ паметникъ, който да увѣковѣчава, ако единъ камѣкъ може да увѣковечи сѣнкитѣ на великитѣ човѣци, паднали за свободата на Българския народъ, ще накара така сжщо и Панагюрци и всички общини въ околията, защото всички сж дали великани за тия свободи, и тѣ да искатъ такава помощ. Ние ще отидемъ тогава много далечъ и ще бѣдемъ принудени

да завържемъ кесията за едни, когато сме я развързали за други; ще се явимъ за едни майка, за други мащеха. Азъ не щъ да вдигнъ ржка за тая помощ, защото намирамъ, че много такива нужди ще се отворѣтъ и ние не ще знаемъ какъ да ги задоволимъ.

Азъ, г-да, може би, да казахъ повече, отколкото имахъ намѣрение да кажъ. Но, г-да, ако ние не искаме да ни проклинатъ всички ония българи, които сж се изложили съ живота и съ имота си, които сж пролѣли кръвта за освобождението на Българския народъ, нека имъ дадемъ трайното утѣшение на пазене на всички наши свободи, да имъ дадемъ голѣмото утѣшение, като осигуримъ, съ едно честно и мъдро управление всичката оная сума на благосъстояние на Българския народъ, за която сж достойни и за която сж правили всички жертви. Всичко това състояние го знаете и всички еднакво желаемъ благосъстоянието, величието, могѣществото на Българския народъ въ обятията на тая нова държава съ толковъ блѣскава бѣднина.

Лазаръ Дуковъ: Напълно съмъ съгласенъ съ мнѣнието на комисията, която се прѣдставлява отъ докладчика г. Божилъ Райновъ. Макаръ сумата да е малка, азъ ще се съгласѣ при нейното гласуване, да се поддържа. Нѣмамъ нищо противъ прѣдложението на г. Вѣлка Нейчовъ, и въ Панагюрище, и на всѣкъдъ на други мѣста да се поддържатъ такива паметници за хората, които сж помогнали за нашето освобождение. Но, г-да, ако сме се освободили съ едно и двѣ събития, има и други събития, които ни очакватъ, защото трѣбва да приготвимъ сѣдбинитѣ на онѣзи, които едвамъ сега се появяватъ. Тѣзи, които сж измрѣли за нашата свобода, не трѣбва да ги забравяме. Не трѣбва да забравяме нито тѣхъ, нито онѣзъ, които по черковния въпросъ сж дали жертва. Не трѣбва да забравяме и земледѣлцитѣ, които ще дадѣтъ жертви, за да се освободимъ отъ този несправедливъ налогъ, който ни налагате. Ще дойде врѣме, когато ще се освободѣтъ и тѣ! (Смѣхъ.) Неволята, пѣмотията, неправдата всичко докарва това. Колко повече се притѣснява народътъ, толковъ по-скоро ще се избави отъ притѣсненията; колко повече се притѣсняваше народътъ по черковния въпросъ, толковъ по-скоро се улесняваше разрѣшението му и избавлението на народа. И сега, колко повече се прѣтоварва населението земледѣлческо съ този несправедливъ налогъ, толковъ по-скоро ще се избави отъ него. Които днесъ се прѣпорѣчватъ за патриоти, трѣбва да помогнатъ на земледѣлцитѣ да се избавѣтъ отъ този несправедливъ налогъ. Днесъ ми дойде на умъ едно нѣщо, когато вотирахме сумата за паметника на освобождението, която приехме и болшинство и меншинство, дойдохъ ми на умъ думитѣ на Нашия Освободителъ Царъ Александъръ II-й, който прѣди освобождението бѣше казалъ въ манифеста, че вижда болкитѣ на Българския народъ е отъ ошура и казалъ: „Въ Болгаріи ошура больше не будетъ“. Това да не се забравя отъ днешното идеално либерално болшинство, въ което се хранѣше надежда, а така сжщо и настоящето правителство, което обѣщаваше да направи намаление на данъцитѣ и подобрѣние финансовото положение на държавата; трѣбваше туй жрѣбие да се падне на него да му се въз-

дигне паметникъ, че земеделците се освобождаватъ отъ единъ несправедливъ налогъ. (Прѣдсѣдателъ: По предложението ли говорите?) Ние днесъ чуваме това, което не трѣбва да се търпи и което не трѣбваше да се случи даже. Туй нека се има прѣдъ видъ, че нашиятъ Освободителъ е знаелъ туй, че най-големитѣ тегоби на земеделците е билъ десетъкътъ, и затуй е казалъ Александъръ II-й: „Въ България ошура больше не будетъ“. Но азъ имахъ голѣма надежда на днешното правителство и го моля, още има време да обърне внимание на тѣзи думи на Александра II-й, на когото днесъ политиката уважава, за да може да направи нѣщо, да направи нѣкое подобрѣние по Закона за поземелния налогъ. Искамъ да кажа, да помоля почитаемото правителство и почитаемото болшинство, което се е нарѣкло идеално, въ което азъ не съмъ изгубилъ надеждитѣ, да помисли и да не остави на други да обержатъ лавритѣ, но да ги обере то. Затуй, въ заключение ще кажа: съгласенъ съмъ за такъвъ паметникъ да има и въ Клисура или където бжде, защото така трѣбва да споменуваме тия, които принасятъ добро на народа, както нѣкое време ще се споменуватъ тия, които сега ще освободятъ земеделческото население отъ този тежъкъ данѣкъ.

Петъръ Н. Даскаловъ: Г-да прѣдставители! Азъ ще ви моля да не ми прѣтълкувате думитѣ, или да не имъ дадете мисль такава, която нѣматъ, ако кажа, че азъ нѣма да вдигна рѣка за това прѣдложение. Не че не съмъ съгласенъ за единъ паметникъ да се въздигне въ Клисура и не съмъ противъ да се въздигне такъвъ и въ Панагюрище; напротивъ, азъ бихъ желалъ да видя единъ депъ България съ паметници да се прошари, които да напомнятъ великата борба на миналото и да даватъ примѣръ на настоящето поколѣние. Прѣди малко, ние приехме съ акламация рѣшението да се отпусне една сума за паметникъ на Александра II-й. Азъ разбирамъ, ние да дойдемъ да вземемъ подобно едно рѣшение за такъвъ единъ паметникъ, защото въ този паметникъ, доколкото азъ схващамъ идеята, влиза всичко онова, събира се като въ единъ фокусъ въ този паметникъ всичко онова, което говори за всички паметници по поводъ на борбата на освобождението ни. Наближава времето, когато би трѣбвало да отпразднуваме 25-годишнината отъ освобождението на България. Много прави сж думитѣ на г. Вѣлка Нейчовъ, че единъ по-добъръ паметникъ, по-високъ отъ това, което имаме — съществуването на България, едва ли сме въ състояние да въздигнемъ, ако ще би да вземемъ всичкитѣ камъни отъ Витоша и да ги издигнемъ въ небесата. Това, което ще бжде достойно зарадъ насъ, като свободна България, и което ще е похвалното, е тази свобода, която имаме, този паметникъ, който съществува, да можемъ да го цѣнимъ скъпо и да се ползуваме отъ него тъй, както опрѣдѣля Конституцията. Бихъ желалъ, ако нѣкъдѣ въ България има паметници да се правятъ, да се въздигатъ не отъ туй, което Народното Сѣбрание ще отпусне, но по инициативата на гражданитѣ, тамъ, гдѣто съзнанието е пораснало, за да могатъ да цѣнятъ паметта на падналитѣ за свободата ни граждани. Прѣдъ едни такива паметници ще отидемъ всички да се поклонимъ,

защото тѣ, като ни напомнятъ за миналото, ще ни вдъхнатъ и поука. Но Сѣбранието да опрѣдѣли сумъ, макаръ само 5.000 л. за такива паметници, особено въ днешното състояние на нашето съкровище, и за мѣста, които едва ли може да ги знае нѣкой, които, кой знае, въ каква градина ще бждатъ въздигнати, и около които, кой знае какъвъ мухлясалъ буренъ ще обрасне — азъ не можъ да се съгласяя да се отпускатъ пари за такива паметници. Азъ бихъ желалъ да е тукъ г. Финансовиятъ Министръ, за да присѣтствува въ Сѣбранието, когато се разрѣшаватъ такива едни въпроси отъ финансовъ характеръ. Когато се разрѣшава единъ такъвъ въпросъ, колкото и да гледаме на него патриотически и колкото да искаме отъ чувства да го рѣшимъ, би трѣбвало да се разрѣшава и отъ други съображения — и отъ съображение на положението ни.

Азъ, г-да прѣдставители, ще свършя съ това нѣщо. Въ цѣла България би трѣбвало нашето население, нашиятъ народъ да съзнае, че свободата, съ която се ползуваме сега, е изкупена твърдѣ скъпо. Паметникътъ за Царя-Освободителя, който паметникъ е скъпѣе вѣрно за освобождението на България, който ще обхваща въ себѣ си всичкото онова минало, пълно съ борбата на апостолитѣ-революционери, отъ които има нѣкои останали живи, а по-големата частъ отъ тѣхъ сж мъртви; тоя паметникъ, за който Народното Сѣбрание има право да отпусне сума, и отпусна такава съ акламация, нека бжде паметникъ както трѣбва, нека бжде направенъ по начинъ, по който най-добъръ ще се ознаменува онова славно минало и съ това ще свършимъ задачата си като Народно Сѣбрание. Колкото за другитѣ прѣдложения за направата на паметници, азъ мисля, че нека сами гражданитѣ отъ сѣбрани по тѣхна инициатива пари да правятъ паметници, безъ да простиратъ рѣка къмъ Народното Сѣбрание, което има по-големи задачи сега.

Прѣдсѣдателъ: Г-нъ Къойбашиевъ има думата. (Гласове: Нѣма го!) Тогава, г. Д-ръ Дочевъ има думата.

Д-ръ Василъ Дочевъ: Г-да народни прѣдставители! Считамъ за едно отъ най-похвалнитѣ дѣла на тия граждани и на всѣки единъ, който иска да увѣковѣчи паметта на ония, които сж заслужили нашето уважение и почитание, ония, които съ рискъ на живота си създадохъ това, съ което ние днесъ се ползуваме и гордѣемъ. Азъ мисля, г-да народни прѣдставители, че икономическото положение на България е далечъ отъ да бжде така цвѣтуеще, както всички желаемъ да бжде. Мисля, че ще бжде по-цѣлесобразно, ако инициативата, вземена отъ Народното Сѣбрание, бжде, не да се отпуснатъ отдѣлни суми, за да се подкрѣпя една частна инициатива, а да се увѣковѣчи всичко революционно движение въ България, съ единъ паметникъ, съ единъ грандиозенъ паметникъ. Не е само Клисура, нито Копривщица, нито Панагюрище, нито Батакъ; има и на други мѣста революционни движения, каквито сж Дръновскиятъ мѣнастиръ и пр., които всички заедно да се увѣковѣчатъ съ единъ грандиозенъ паметникъ. Азъ мисля, г-да прѣдставители, че тамъ, гдѣто частната инициатива иска да построи единъ минималенъ паметникъ, за да напомни на нашето младо поколение славното минало на на-

шитъ прадѣди, тамъ всекога трѣбва да се ограничимъ съ частната инициатива, а общата да бѣде съ единъ само грандиозенъ паметникъ. Заключавамъ, слѣдователно, че съ частни суми отъ 5—10.000 л. нѣма именно да се постигне цѣльта, която азъ исказахъ.

Тодоръ К. Шипковъ: Г-да народни прѣдставители! Великиятъ дѣла сами ознаменуваатъ себе си и тѣхнитъ плодове сж най-добри паметници, които може да се въздигнатъ. Види се, настоящето засѣдание да е посвѣтено на разискване въпроса: дали трѣбва България да строи паметници или не. Да въздигнемъ паметникъ, значи да бждемъ признателни къмъ едно велико дѣло. Признателността е една отъ най-възвишенитъ и цѣнни добродѣтели. Римлянитъ наказвахъ непризнателността като най-лошъ порокъ. Гласувахме съ аklamация паметникъ за Царя-Освободителя. Азъ искамъ да прибавя на този вотъ съ аklamация и това, че най-добриятъ паметникъ, който Българскиятъ народъ може да създаде на Царя-Освободителя, е да създаде една щастлива и благоденствующа България. (Вълко Нейчовъ ржкоплѣска.) Една бѣдна България, убита духомъ, убита умствено, убита въ финансово и икономическо отношение, убита и политически, да въздига и най-величественни паметници на Царя-Освободителя, ти пакъ нѣма да искаже своята признателностъ както подобава. При такива условия, граденето на паметникъ се явява и прѣдстава като ирония за паметта на Царя-Освободителя. Азъ мисля, че когато гласуваме суми за паметници, по-хубаво е прѣдварително да гласуваме закони, които ще подобрятъ положението на България и ще облагодѣтелствуватъ страната. Това ми напомня и друга една смѣшна случка, която се случи онзи день. Ние гласувахме, както знаете, Законъ за образцовитъ стопанства и въ смѣщото врѣме, когато всички съ готовностъ посрѣщнахме този законопроектъ, ние гласувахме прѣзъ смѣщата седмица единъ Законъ за десетъка — този десетъкъ, който е поробилъ България! (Илия Д. Вълчевъ: А а! Сега не се разисква Законътъ за десетъка!) Чл. 57-й отъ Българската Конституция казва, че всички български граждани сж равни прѣдъ законитъ. Въ България има равенство, а този законъ, който гласувахме, създава неравенство. (Прѣдсѣдателъ: Молжъ Ви, г-нъ Шипковъ, говорѣте по прѣдмета! — Христо Ив. Поповъ: Той е лудетина — оставѣте го да говори!) Сега е думата за въздигане паметникъ въ Клисура. Клисурци и Панагюрци сами себе си сж увѣковѣчили съ великиятъ си дѣла. Тѣхнитъ имена сж забѣлжени въ историята съ златни букви и това е най-хубавиятъ паметникъ, който може се въздигна. Азъ съ съжаление, обаче, виждамъ едно пристрастие въ комисията. Малка сума се иска — 15.000 л., и азъ не съмъ противъ, но комисията, вмѣсто да отпусне тая сума, слѣдъ като отпусна 300.000 л. за паметникъ на Царя-Освободителя, намѣрила е за добръ, прѣдъ видъ на трудното финансово положение на страната, да отпусне само 5.000 л. Ние прѣди малко отпуснахме друга една сума отъ 300.000 л., а тукъ се касае за единъ паметникъ въ паметъ на най-главното събитие, което Българскиятъ народъ е направилъ въ новѣйшата ни история, именно генералното въстание въ 1876

год., което причинихъ Клисурци и Панагюрци, и за него се скжпимъ. Вмѣсто 25.000 л., даваме само 5.000 л. Азъ, вмѣсто това, желяжъ да прѣдложжъ слѣдующето: тѣй като финансовото положение е много трудно, а пъкъ всички ние цѣнимъ важността на това събитие, искамъ, ние прѣдставителитъ на народа, да ознаменуваме това събитие съ единъ паметникъ, като за тази цѣль, азъ апелирамъ къмъ патриотизма на народнитъ прѣдставители, всеки единъ да подари отъ дневнитъ си пари по 100 л. и така ще имаме една сума отъ 16.800 л. Азъ съмъ готовъ, вмѣсто хазната да подарява тая сума, ние, народнитъ прѣдставители, ако сме въодушевени отъ желанието да ознаменуваме това събитие, отъ себе си да направимъ това пожертвование. Вмѣсто държавата да отпуща тая сума, която се иска отъ Клисурци, нека отъ насъ да се даде. Ако приемемъ да отпуснемъ 5.000 л., нека всеки отъ насъ прибави по 100 л. къмъ нея.

Когато се говори за паметници, естествено всеки иска да тури своето мѣсто на чело, както каза г. Нейчовъ. Но въ послѣднитъ събития, въ събитията на освободителната война, и въ събитията, които сж прѣдшествовали освобождението ни, има и други мѣста, които сж изоставени. Ако бѣхме въ по-добро финансово и икономическо положение, ние трѣбваше, когато говоримъ за Клисурци, да не забравимъ и Стара-Загора, гдѣто българското опълчение взе най-живо участие; гдѣто 5.000 души стоехъ срѣщу 40.000 души войска и съ опората, която тѣ направихъ, спасихъ цѣлата Казанлъшка околия и рѣши цѣлия резултатъ на войната. Така щото, такива събития не могатъ да се прѣнебрѣгватъ. Не трѣбва да прѣнебрѣгваме и Шипка. Всичко, което имаме на Шипка, е единъ желѣзенъ кръстъ, и той е направенъ отъ руситъ. Не трѣбва да прѣнебрѣгваме и Шейново. По моему, тия нѣща едва ли сж сега на врѣме. Не можемъ ние, при такова финансово положение, да градимъ паметници на Шипка, на Шейново и въ Стара-Загора. Азъ се радвамъ, че г. г. народнитъ прѣдставители сж готови да правятъ тия жертви за паметници, но прѣдъ видъ на трудното финансово положение, ако не се отсрочятъ тия постройки на паметници за по-благоприятни врѣмена, азъ прѣдлагамъ всеки единъ да подкрѣпи прѣдложението на г. г. Клисурци, като подари отъ своитъ дневни пари по 100 л.

Прѣдсѣдателъ: Г-нъ Макавѣевъ има думата. (Гласове: Нѣма го!) Тогава, г. Поповъ има думата.

Христо Ив. Поповъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се струва, че въпросътъ трѣбва да се постави по на друга почва: въобще дали ние сега трѣбва да се увеличаваме въ построяване на паметници, или пъкъ да съзнаемъ положението, въ което се намираме. Нѣма съмнѣние, г-да прѣдставители, че всеки паметникъ е едно поощрение на патриотизма, но ще се съгласите съ мене, че паметници обикновено се правятъ тогава, когато държавата . . . (Не се чуе.) Тогава прави паметници и то като пазя известна съразмѣрностъ между дѣятелността на своитъ патриоти. Менѣ ми се струва, че ако се впуснемъ въ построяване на паметници за разни градове, ще попаднемъ въ една грѣшка. Ние още не сме свършили задачата

на ония, които сж се борили и на които искате да правите паметници. Тѣхната цѣль е била да извоюватъ една велика България, която я още нѣмаме прѣдъ себе си. Азъ вѣрвамъ, г-да прѣдставители, че ако тѣ бѣхж тукъ днесъ, цѣхж да ви кажѣтъ: прѣстанѣте, не е врѣме сега за паметници, прѣдайте нашия духъ на поколѣнието и когато завършите своята задача, обърнѣте се и вижте, кой е заслужилъ за паметникъ и тогава ще можете да оцѣните, кой е първиятъ, който трѣбва да вземе тая награда. Тѣ ще ви кажѣтъ, че вие трѣбва да цѣните свободата на отечеството, а тая свобода, при такава растроеностъ на отечеството, при такова икономическо положение, е наполовина погинула. И азъ мислѣхъ, че никой нѣма да се радва на студениѣ камъни, когато отечеството се намира въ опасностъ. Чипи ми се, че при икономическата криза, въ която се намираме, въ това именно врѣме да се распростираме въ такава дѣятелностъ е твърдѣ прѣждеврѣменно. Азъ съзнавамъ, че ние сега гласувахме за единъ паметникъ една извѣстна сума; това е съвсѣмъ другъ въпросъ; това е нѣщо завършено. Царѣтъ-Освободителъ Александъръ II-й е направилъ всичко онова, което може да направи единъ братски народъ и ние сме длѣжни да му изразимъ нашия дългъ, нашата признателностъ. На нашѣтъ патриоти можемъ да изразимъ признателността си, като прѣдаваме тѣхния духъ отъ потомство на потомство за осмѣствление докрай тѣхния идеалъ. Това е тѣхната слава, това е тѣхниятъ паметникъ. И менѣ ми се струва, че комисията, когато е разглеждала този въпросъ, тя се е борила съ двѣ чувства: отъ една страна не може да се отрѣче, че сж били патриоти, и отъ друга, тя се е борила съ това, че нашето отечество не е готово засега да прави паметници; и тя е отпуснала една сума, която нищо нѣма да изрази. Ако единъ день ще направимъ паметникъ, то той трѣбва да бѣде нѣщо величествено, което да поощрява нашето младо поколѣние да върви по този пѣтъ, по който трѣбва да върви. Ето защо, когато се вършатъ прѣждеврѣмenni работи; когато не излиза една инициатива отъ гражданѣтъ, които съ примѣра си най-напрѣдъ да даджѣ голѣми суми, за да докажѣтъ, че цѣнятъ патриотизма; когато всичко се оставя на държавата, а тя е въ лошо положение и народѣтъ пѣшка — менѣ ми се струва, че вие ще се съгласите всички единодушно да кажемъ: да се отложи този въпросъ за другъ пѣтъ. Прошението да се остави засега безъ послѣдствие, не защото не цѣнимъ тѣхната дѣятелностъ, но защото нашето отечество не е готово да прави паметници, а пѣкъ и съ тая малка сума не може да се направи нѣщо, което да изразява онова, което трѣбва да изразява. Затова, моето мнѣние е да се не приема рѣшението на комисията, а просто прошенито да се остави засега безъ послѣдствие.

Константинъ х. Калчовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ мислѣхъ, че побужденията, които е имала комисията, когато е внесла това прѣдложение, сж били, че, като е имала прѣдъ видъ да гласуваме една сума за единъ паметникъ за освободителната война, тя не е могла да прѣнебръгне едно прошение, което ни напомняше една отъ

малкитѣ причини, които сж прѣдизвикали тази война. Защото всички знаете, че възстанията, викѣтъ, отчаяниятъ викъ, който Българскиятъ народъ издаде за своята свобода, прѣдизвика великата освободителна война. Слѣдователно, тия побуждения, мислѣхъ, сж заставили комисията да иска да гласуваме една скромна помощ и за Клисурци. Ние всички сме съврѣменици на оная идеална, на оная славна епоха, епоха, която е описана въ „Епопеята на забравенитѣ“. За Клисурци може да се каже много нѣщо. Азъ имамъ другари, хора Клисурци, които, съ главитѣ си сж исплатили свободата и тѣ сж забравени, но съотечественницитѣ имъ искатъ да се овѣковѣчѣтъ, да имъ въздигнатъ единъ паметникъ. Похвално е тѣхното желание и ние би трѣбвало да ги насърчимъ. За тия работи всѣкога е врѣме да се направѣтъ, още повече, че тия работи иматъ възпитателно значение за младото поколение. Въ всѣки градъ, въ всѣко село нека има паметници, които да напомнятъ на младото поколѣние какво сж правили тѣхнитѣ дѣди и бащи, за тѣхното освобождение. Но не е само Клисурца. Въ Южна-България на всѣки градъ, на всѣко село ще намерите паметници за освобождението. Вие знаете, че въ Оборище, въ планината вжтрѣ сж били събрани прѣдставителитѣ на Южна-България, които дадохж сигнала на възстанието. Ако трѣбва да се направи паметникъ, най-напрѣдъ би трѣбвало да се направи такѣвъ въ Оборище, близо до Панагюрище, защото тамъ бѣхж прѣдставителитѣ отъ Клисурца, отъ Пловдивъ, отъ Батакъ и отъ всички други мѣста. Послѣ, вие имате Перущица, Брацигово, Батакъ, Панагюрище и много други мѣста. Азъ мислѣхъ, че по този въпросъ трѣбва Министерството на Народното Просвѣщение да се заинтересува и затова най-добрѣ би било не да се оставя безъ послѣдствие това прошение — защото това ще бѣде една обида, хвърлена въ лицето на Клисурци — а да се испрати това прошение въ Министерството на Народното Просвѣщение, което да изучи цѣлия въпросъ и да състави даже, ако трѣбва, една комисия, която да разгледа, да обмисли, гдѣ има въ бѣдѣще да се въздигатъ паметници, които не само да напомнятъ тия събития, но, както казахъ, да иматъ и възпитателно значение за бѣдѣщото поколение, и тогазъ по инициативата на Министерството на Народното Просвѣщение, когато бюджетѣтъ бѣде въ по-добро положение, нека прѣдвидимъ нужната сума за въздигане на подобни паметници. Затова, азъ моля г. докладчика на прошетарната комисия да се съгласи съ това мое прѣдложение и съ възгледитѣ, които исказахъ азъ, и да се испрати това прошение на г. Министра на Народното Просвѣщение.

Кръстанъ Доцевъ: Г-да народни прѣдставители! Когато става дума да се правѣтъ паметници на ония хора, които заслужаватъ тия паметници; когато става дума да се говори за славни дѣла отъ миналото врѣме, за да може потомството да ги гледа и да бѣджѣ назидание за него — азъ мислѣхъ, че гранитнитѣ и жельзнитѣ паметници сж дѣйствително врѣмenni. Какво ще направимъ, напр., както е случаятъ, ако се отпуснатъ на Клисурци 5 или 10.000 л., да въздигнатъ единъ паметникъ, който да бѣде като мѣсто,

отъ което бжджето покодѣние да черпи енергия или да спомня своето величие отъ минало врѣме? Казвамъ, че такива паметници винаги сж врѣмешни, подлежатъ на разрушение. Най-добриятъ паметникъ, споредъ мене, ще бжде този, който събере всички материалъ по възстанието, било за Клисурци, било за Шипка, Шейново, Оборище, да събере тия материали въ едно, защото вие знаете, че нѣмаме за сега българска история. И вмѣсто да правимъ паметници съ 5—10 и 15 хиляди лева, които, недай Боже да стане това, ако дойде България до това врѣме, когато да се заличи отъ картата, и тия паметници ще се заличятъ, но историята никога нѣма да се заличи. Заради това, азъ предлагамъ слѣдующето нѣщо: да се турятъ хилядо лева основенъ капиталъ като фондъ въ банката или въ земеделѣцката каса, който фондъ да бжде първоначаленъ фондъ за премия на този историкъ, който напише най-добра история за българскитѣ възстания.

Докладчикъ Вожилъ Райновъ: Г-да! Отъ разискванията, които станахъ по въпроса за въздигане на паметници въ нашето отечество, какво значение тѣ иматъ и най-сетнѣ врѣме ли е сега да се строятъ и т. н., а най-вече отъ предложението на г. Калчова, да се състави една комисия при Министерството на Народното Просвѣщение, която да изучи историята на нашето освобождение по единъ хронологически редъ, да прѣдстави гдѣ, на кое мѣсто, при какви условия и какъвъ паметникъ трѣбва да се построи. Явно е, че комисията съ отпущането на тѣзи 5.000 л., пѣкакъ си е прибързала или леко погледнала на този важенъ въпросъ. Азъ, като докладчикъ на комисията, не могъ да се не съгласямъ съ предложението на г. Калчова, да вземъ актъ отъ думитѣ му и да помоля г. Министра на Народното Просвѣщение да състави една комисия, която по единъ правилникъ да опрѣдѣли или да прѣдвиди като какъ трѣбва да се построяватъ паметницитѣ, въ кои мѣста, и такива, които да би имали политическо — възпитателно значение за нашето поколѣние. Така щото, оттеглямъ предложението на комисията — да се отпуснатъ 5.000 л. на Клисурци, и моля да се назначи такава комисия. (Петко Каравеловъ: Безъ да има дневни!) Нѣма да има никакви дневни. Комисията ще бжде почетна, защото веднажъ отпуснати 5.000 л. на Клисурци, нѣма съмнѣние, че и други градове, които немалки заслуги сж направили за освобождението, ще заявятъ такава претенция.

Тѣй щото, понеже всички г. г. народни прѣдставители се въодушевяватъ отъ желанието да бжде покрита България съ такива паметници, които да свидѣтелствуватъ за нашето минало, по-хубаво е да се подхване работата по-сериозно. Азъ намирамъ, че мнѣнието на г. Калчова е най-практическото разрѣшение на този въпросъ, т. е. да се състави една комисия, която да изучи, да види, гдѣ, на кое мѣсто и при какви условия да се строятъ паметници, да състави единъ правилникъ и отъ врѣме на врѣме да се вписва въ бюджета нужната сума за ония мѣста, които не сж въ състояние сами да построятъ паметницитѣ.

Петъръ Н. Даскаловъ: Г-да народни прѣдставители! Съжалявамъ, че ставамъ по такъвъ въпросъ да говоря два

пѣти, защото никакъ не обичамъ да говоря два пѣти по единъ и сжщъ въпросъ. Но понеже г. докладчикътъ излиза и прави второ прѣдложение, то ще кажъ, че не е умѣстно то, защото сега прѣдъ насъ прѣдлежи да се разгледа прошенieto на Клисурци и Народното Събрание трѣбва да се произнесе: да уважи ли това прошение или да не го уважава.

Колкото за това, дали трѣбва г. Министерътъ на Народното Просвѣщение да назначи комисия да изучи въпроса — ние да вземемъ такава рѣшение — дали въ Оборище да се прави, гдѣто нѣма да го види никой, или въ София, то е съвсѣмъ другъ въпросъ. И азъ мисля, че Народното Събрание не трѣбва да се отклонява отъ прѣдмета, а трѣбва просто да се тури на гласуване прошенieto, което е дадено отъ Клисурци.

Понеже се доста говори и въпросътъ е доста обясненъ, и за да не излѣзатъ други да направятъ други прѣдложения само за да ни отвличатъ отъ работа, предлагамъ въпроса за изчерпанъ и да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Прѣдседателъ: Понеже има прѣдложение отъ г. Даскалова за прѣкращение на дебатитѣ, ще го туря на гласуване. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се прѣкратятъ дебатитѣ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Дебатитѣ се прѣкращаватъ.

Г-да прѣдставители! Както чухте отъ докладчика, комисията е рѣшила да се отпуснатъ 5.000 л. на комитетата за събиране помощи за съграждането на единъ паметникъ въ гр. Клисурци.

Сега г. докладчикътъ измѣни своето мнѣние, като прие мнѣнието на г. Калчова, което мнѣние се състои въ слѣдующето: да се испрати прошенieto въ Министерството на Народното Просвѣщение, което да назначи една комисия и тая комисия да изучи въпроса по въздигането паметници въ всички мѣста изъ България, къдѣто сж станали събития, за които заслужава да се въздигнатъ паметници.

Има прѣдложение отъ г. Нейчова да се отпуснатъ 20.000 л. на Клисурци.

Друго прѣдложение има направено отъ г. Шипкова, щото всѣки прѣдставителъ да отпусне по 100 л. отъ своитѣ дневни пари.

Г-нъ Даскаловъ приема мнѣнието на комисията, както по-напрѣдъ г. Райновъ го искаше. (Петъръ Н. Даскаловъ: Не, не го приемамъ! Азъ съмъ за оставянето прошенieto безъ послѣдствие.) Г-нъ Даскаловъ прѣдлага да се остави безъ послѣдствие прошенieto.

Ще туря на гласуване по-напрѣдъ мнѣнието на г. докладчика, който искава мнѣнието на комисията. Неговото мнѣние, както чухте е: да се испрати прошенieto въ Министерството на Народното Просвѣщение, което да назначи комисия, която да изучи въпроса за въздигането на такива паметници въ България. Тая комисия да опрѣдѣли каква сума е потребна за цѣльта и да се прѣдвиди въ бюджета, а слѣдъ това да опрѣдѣли и на кои мѣста колко да се отпусне. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние, да си вдигнатъ ржката. (Меншинство.) Не се приема.

Има предложение отъ г. Вълка Нейчовъ, което е направено по-напрѣдъ отъ другитѣ и сега него ще турж на вотиране. То е да се отпуснатъ 20.000 л. на Клисурци. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ това мнѣние на г. Нейчова, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Пада.

Прѣдложението на г. Даскалова е щото това прошение да се остави безъ послѣдствие. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ това прѣдложение да си вдигнатъ ржката. (Едни гласове: Меншество! Други: Болшинство е!) Моля, втори пътъ да се гласува.

Тия, които сж съгласни да се остави безъ послѣдствие това прошение, да си вдигнатъ ржката. (Едни: Меншество! Други: Болшинство!) Моля квестора г. Бонева да провѣри гласовѣтъ.

Квесторъ Никола Боневъ: (Слѣдъ провѣриването.) Болшинство е!

Прѣдсѣдатель: Значи, прошениято остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Вожилъ Райновъ: Промение отъ Атанаса Дончевъ, жителъ отъ града Никополъ, бившъ членъ-касиеръ на Свищовската окръжна постоянна комисия. Той моли да се признае, че сумата 15.920 л. и 94 ст. е правилно израсходвана и да не се иска отъ него. Въпросътъ стои така. Дончевъ, като членъ въ окръжната постоянна комисия въ гр. Свищовъ, замѣствалъ касиера Недѣлчо Пушкиarovъ отъ гр. Свищовъ, въ отсъствието му, когато той засѣдалъ въ Народното Събрание като прѣдставителъ. Въ отсъствието на касиера, замѣстникътъ му похарчилъ една сума отъ 15.920 л. и 94 ст., сума, прѣдвидена въ разни бюджети на окръжната постоянна комисия, за постройката на една болница. Всичката тая сума е израсходвана по рѣшението на окръжната постоянна комисия, утвърдено и отъ окръжния управителъ. Съ една рѣчь, всички формалности били изпълнени и оправданието на тая сума станало по нѣкакъвъ си вѣхтъ Правилникъ за счетоводството на окръжнитѣ постоянни комисии; забѣлѣжете „вѣхтъ правилникъ“, който несъмнѣно не е билъ съгласенъ въ нѣкои и други точки или по нѣкои формалности съ общия правилникъ на счетоводството, по което се воджтъ държавнитѣ учреждения. Другъ е въпросътъ сега, защо е билъ утвърденъ тоя расходъ. Но въпросътъ е, че Свищовската окръжна постоянна комисия е оперирала всичкитѣ си расходи по тоя правилникъ. Когато дохождатъ тия книжа въ Върховната Сметна Палата на провѣрка, съ едно дълго постановление, което, между друго, е едно отъ доказателствата, че това учреждение, което народното прѣдставителство недавно растури, е било чисто бюрократическо учреждение, което гледало да смѣта стотинкитѣ, което е гледало само да търси цифритѣ, едно учреждение, което се е придържало изключително въ съблюденіето на нѣкои формалности, съ едно дълго постановление, казвамъ, признава Дончева за длъжникъ или за отговорникъ на сумата 15.920 л. и 94 ст. и, слѣдователно, не може да го освободи отъ гаранцията, която е прѣдставилъ, и като неправилно израсходвана тая сума, иска тия пари отъ него. Просителътъ се оплаква до Вър-

ховния Касационенъ Сждъ и прокурорътъ съ дълго едно съображение или мотиви признава, че Атанасъ Дончевъ има право да бжде оневиненъ отъ тая сума, защото не може да се спжва единъ такъвъ членъ на постоянната комисия, за такава една сума, за несъблюденіето на нѣкои формалности, толкова повече, че отъ постановлението на постоянната комисия, утвърдено отъ окръжния управителъ, се вижда че тая сума е отишла за построяването на болница. Касацията, обаче, като се придържала и тя въ тая формалностъ, о която се е придържала и Сметната Палата, не освобождава Атанаса Дончевъ. Той се обръща сега до народното прѣдставителство, като прѣдставя и прѣписи отъ всички тия книжа, и го моли да се произнесе да го опрости за незапазването на тая формалностъ.

Комисията, при разглеждането на това прошение рѣши: да се обезсилжтъ рѣшенията и постановленията и да се признае сумата за правилно израсходвана, и, слѣдователно, да се оневини просителътъ.

Петъръ Н. Даскаловъ: Г-да прѣдставители! Азъ миналата сжбота, пакъ по поводъ на едно прошение, бѣхъ казалъ, че много отъ прошенията, които постжпватъ въ Народното Събрание, бъркатъ своя пжтъ: вмѣсто извѣстно прошение да отиде въ надлежното министерство или въ надлежния сждъ — мирови сждъ, апелативенъ или окръженъ — дохожда въ Народното Събрание, което и прави Народното Събрание не едно законодателно тѣло, а едно събрание, което има да рѣшава сждебни работи, които мировитѣ сждилища трѣбва да ги разрѣшаватъ и т. н.

Туй прошение, което г. докладчикътъ сега ни прочете, изглежда, че има такъвъ характеръ, въ разглеждането на което ние въ сжщностъ не можемъ да се впуснемъ. Народното Събрание, ми се струва, най-малко право има да се явява тукъ като единъ сждия и да казва, че чиновникътъ е израсходвалъ правилно или неправилно тая сума. Ами че ние като Народно Събрание, които имаме съвсѣмъ друга задача, ако вземемъ тукъ да се признаемъ и да признаваме на различни чиновници, дали сж правилно или неправилно израсходвали извѣстни суми, тогава кждѣ оставатъ нашитѣ сждилища? Защо сж тия сждилища мирови, окръжни, апелативни и Касационни Сждъ? Азъ мисля, че този човѣкъ трѣбваше да се обърне по надлежния редъ, а като е написалъ това прошение, той е направилъ сжщата грѣшка: вмѣсто да се обърне къмъ нѣкое сждилище, той се обръща къмъ Народното Събрание. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Въ касацията е гледано, и оставено безъ послѣдствие!) Сега чувамъ пъкъ, че дълото било въ касацията гледано и оставено безъ послѣдствие. Ако касацията, гдѣто по сжщество е разглеждано... (Единъ прѣдставителъ: Не по сжщество!) Гдѣто е разглеждано, дали сж спазени формалноститѣ и е оставено безъ послѣдствие, едно заявление, което е било разглеждано по сжщество въ други сждилища, азъ не знамъ, какво ще му разглеждаме сега: дали по сжществото или като провѣрочна комисия по касационенъ редъ. Ето защо, азъ правя прѣдложение да се остави безъ послѣдствие това прошение и

ако има нѣщо да търси тоя господинъ, нека да се обърне къмъ съдилищата.

Константинъ Панайотовъ: Г-да народни прѣдставители! Въпросътъ, който се повдигна съ настоящето прошение, е единъ много важенъ въпросъ. Въ нашата практика, и съдебна, и административна, много често се срѣщаме съ постановления на постояннитѣ комисии и на Върховната Сметна Палата, издадени противъ извѣстни отчетници за неиздѣлженето на извѣстни суми. Съ тия постановления постоянно имаме работа. Има такива случаи напр. Нѣкой си кметъ, селски напр., израсходвалъ извѣстни суми за общинска сметка, и ги взелъ отъ единъ параграфъ и ги помѣстилъ въ други съ постановление на общинския съвѣтъ; отива отчетътъ въ постоянната комисиия, и постоянната комисиия намѣрва, че той неправилно е направилъ този расходъ, счита го за неиздѣлженъ, и постановява тая сума да я внесе той въ общинската каса. Получава се такава едно положение на работата. Ако се разгледа въпросътъ отъ чисто материална страна и по същество, оказва се, че извѣстенъ кметъ е направилъ извѣстенъ расходъ за общински нужди и съ общински суми, само че съ едно малко нарушение на извѣстна формалностъ, взети суми отъ единъ параграфъ и помѣстени въ другъ параграфъ; обаче, погледнатъ принципиално въпросътъ, и постоянната комисиия като смета, че той неправилно тия суми е израсходвалъ и постановява да ги повърне въ общинската каса, излиза, че кметътъ отъ своя джебъ трѣбва да извади да плати въ общинската каса сумитѣ, които той е израсходвалъ за общински нужди. Това е очевидно несправедливо. По моето мнѣние, както постоянната комисиия, така също и Върховната Сметна Палата гледатъ на въпроса много формално. Азъ винаги съмъ билъ на туй мнѣние, че ако даже постоянната комисиия и Върховната Сметна Палата и да намѣрватъ, че сумата нередовно е израсходвана, послѣдствията не могатъ да бждатъ: повърщането на същата сума въ общинската каса, а може само да се наложи извѣстно дисциплинарно вѣзисание, наказание противъ лицето, което е направило тази погрѣшка, а най-малко да се ошетава лицето материално. Този възгледъ винаги съмъ го поддържалъ, и смѣло идж да кажж, че такива рѣшения, колкото съж проваждани въ Върховния Касацiоненъ Сждъ, той всѣкога е намѣрвалъ, че Върховната Сметна Палата не е въ правото си. Не може да се заставлява отчетникътъ да ги внася обратно въ общинската каса. И азъ съмъ на мнѣние, че такава едно постановление на Върховната Сметна Палата, каквото е настоящето, е неправилно. Не трѣбваше да се задѣлжава лицето да ги внася въ касата, а можеше само да му се наложи извѣстно вѣзисание, едно наказание дисциплинарно, или каквото и да е друго.

Но тукъ е въпросътъ другъ. Въпросътъ е слѣдующиятъ. Ако ние виждаме такава една аномалия въ практиката на нашитѣ учреждения, които съж натоварени да ревизиратъ расходитѣ на общинитѣ и на държавнитѣ суми, то този ли е редътъ, по който ние трѣбва да оправимъ тая практика или не? Дали е Народното Събрание, което трѣбва да се занимае съ правилността или неправилността на

тази практика? Споредъ мене, това не е работа на Народното Събрание; това е работа на правителството, което, като изучи въпроса, Министерътъ на Финанситѣ, Министерътъ на Правосъдието и Министерътъ на Вхтрѣшнитѣ Работи, като изучатъ този въпросъ, да взематъ едно отъ двѣтѣ, или да направятъ, което е ясно и точно постановено въ Закона на Върховната Сметна Палата, или въ Закона за окръжнитѣ и общинскитѣ градски съвѣти да внесатъ едно ясно постановление, отъ което да се види, какви могатъ да бждатъ отговорноститѣ за онѣзи отчетници, които съж израсходвали извѣстни суми, не злоупотрѣбени, по за общински нужди, неправилно, и какви послѣдствия трѣбва да има за тѣхъ, или пъкъ второто да направятъ: ако смета, че има належаща нужда да се поправятъ нѣкои грѣшки, за които нѣма време да се направи законъ, да направятъ окръжно до своитѣ подвѣдомствени учреждения, какъ трѣбва да гледатъ на тия въпроси и какъ трѣбва да ги разрѣшаватъ. Но по моето мнѣние, да се занимава сега Народното Събрание съ въпроса: правилно ли е това постановление или не е правилно, има ли право касацията да го отмѣнява или нѣма, или правилно ли е израсходвана сумата или неправилно — това не е работа на Народното Събрание. Отъ тази точка зрѣние прошението трѣбва да се остави безъ послѣдствие.

Колкото се касае до рѣшението на комисията, менѣ ми се струва, че това рѣшение е още по-неправилно; защото азъ чухъ, че тя е рѣшила да се обезсилитъ рѣшението и постановлението на Върховната Сметна Палата и на Касацiонния Сждъ, нѣщо съвършено незаконно, съвсѣмъ неправилно, защото рѣшението на такава едно учреждение е повече отъ законъ, което не можете да отмѣните, както не можете да унищожите и такъва постановление. Та искамъ да кажж азъ, че въ всѣки случай рѣшението на комисията не може да бжде по никой начинъ прието. Най-много, което може да се направи, то е, ако се обърне внимание на едната частъ на прошението на това лице, да му се опростятъ тия суми. Нищо повече. (Докладчикъ Божилъ Райновъ: Не съж злоупотрѣбени!) И азъ съмъ на мнѣние, че не съж злоупотрѣбени. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Тогазъ, какъ ще се направи?) Да му кажемъ, че не е работа на Народното Събрание. (Докладчикъ Божилъ Райновъ: Човѣкътъ казва: освободете ме отъ раскарване!) Та казвамъ, че най-много, което може да стане, то е, да му се опростятъ тия суми. Защото, иначе резултатътъ отъ тази работа не може да бжде никакъвъ другъ, освѣнъ единъ процесъ било между това лице и държавата, било между друго учреждение. Защото, ако това лице тия суми ги внесе въ касата, държавна или общинска, несъмнѣно ще има право да си ги вземе обратно, само че лицето трѣбва да заведе процесъ противъ тая каса, гдѣто ги е внесло, да докаже, че ги е расходвало за общински нужди, и нѣма съмнѣние, че резултатътъ отъ това ще бжде само едно раскарване. Но азъ искамъ да се опрѣдѣли строго ролята на Народното Събрание, да признаемъ, че то не трѣбва да влиза въ ролята на съдилищата, да разрѣшава въпроси юридически, а може да опрощава. И, ако това лице се обърне съ молба да му се опростятъ, нека да

му се опростижът, ако заслужа; а ако е просбата му въ смисълъ, както изложи г. докладчикътъ, да се унищожи едно рѣшение съдебно, да се освободи отъ всѣка отговорностъ, менѣ ми се струва, това не е работа на Събранието и трѣбва да остане безъ послѣдствие това прошение.

Петъръ Н. Даскаловъ: Не може да ги опростимъ даже, щомъ сж пари на окръжния съвѣтъ.

Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: Г-да пародни прѣдставители! Ние трѣбва да бждемъ малко по-сериозни по прѣдложенията на комисията, които се правятъ по опрощаване на пари или по обезсилване на каквито и да е рѣшения по въпроси, които се отнасятъ за суми злоупотрѣбени, или неправилно израсходвани, било отъ държавни чиновници, било отъ общински или отъ окръжни съвѣтници. Защото, ако погледнемъ тѣй леко на работата, както въ случая е гледнала комисията, въ такъвъ случай ще създадемъ такъвъ прецедентъ, щото занаяпрѣдъ всѣки единъ пристѣпникъ, било общински, окръженъ, или държавенъ чиновникъ ще търси спасение не другадѣ, а въ Народното Събрание, щомъ като не може да го намѣри въ съдилището. Молиж почитаемото Народно Събрание още веднажъ да обръща занаяпрѣдъ сериозно внимание върху такива, особено какъвто е конкретниятъ случай, и защото този е пръвъ случай. Щомъ това прошение бжде удовлетворено, знайте, че слѣдъ 10 — 15 дена, ако не сега, идущата сесия ще послѣдватъ стотици прошения за опрощаване общински, окръжни, или държавни суми. Какво ни казва г. Райновъ? Казва ни, че нѣкой окръженъ съвѣтникъ замѣствалъ прѣдседателя на постоянната комисия и прѣзъ врѣме на замѣстничеството му се строила нѣкаква окръжна болница, израсходвалъ 15—16 хиляди лева, израсходвалъ ги правилно, понеже тия пари били за болница отпуснати, но само че отъ разни параграфи. Постоянната комисия била признала този расходъ за правилно израсходванъ. Азъ, г-да прѣдставители, въ качеството си на частно лице и на държавна служба прѣди нѣколко врѣме, не знамъ нито една постоянна комисия да се е произнесла, че нѣкой нейнъ членъ е злоупотрѣбилъ, или че е неправилно израсходвалъ нѣкоя сума. Азъ не знамъ такава постоянна комисия. Слѣдователно, и Свищовската окръжна постоянна комисия трѣбваше да се произнесе въ тази смисълъ. Но тя, вижда се, не е прѣдвиждала, че това ще отиде по-нагорѣ; не е мислила, че ще отиде на по-горна инстанция, на по-висока инстанция, която не ще да погледне на въпроса отъ точка зрѣние на частни или лични интереси. Ако ние сега опростимъ тая сума, ако ние не знаемъ, за какво е израсходвана, може би, този съжитъ, за когото се произнасяме, утрѣ ще бжде противъ насъ. Не сж имали прѣдъ видъ едно учреждение свършено незаинтересовано. Г-нъ Райновъ, като говорѣше по рѣшението на Върховната Смѣтна Палата, докосна се да говори, като че ли сега разглежда въпроса за отчислението на чиновниците. То е въпросъ рѣшенъ; то е работа на Събранието. Ако сж пристѣпници, нека ги теглятъ на съдъ. Но тукъ не е работа затова. Въ този случай той пѣмаше защо по това прошение да мѣси Върховната Смѣтна Палата, толкова повече, че ней-

ното рѣшение е утвърдено — отъ кого? — отъ Върховния Касаціоненъ Съдъ. Да кажемъ, че всичкитѣ чиновници на Върховната Смѣтна Палата сж лица негодни и т. н. Въ такъвъ случай, ако палатата състои отъ неспособни лица, трѣбва да признаемъ, щомъ тѣхното рѣшение е утвърдено отъ Върховния Касаціоненъ Съдъ, че и всичкитѣ членове на Върховния Касаціоненъ Съдъ сж негодни. Азъ протестирамъ противъ такова заключение, противъ това твърдени на г. Райнова, защото пѣмаме причини, които да ни навеждатъ на убѣждението, че Върховниятъ Касаціоненъ Съдъ въ единъ или другъ случай се произнесълъ пристрасно и т. н. Тѣй че, щомъ Върховниятъ Касаціоненъ Съдъ се е произнесълъ, че сумата трѣбва да бжде повърната отъ лицето, менѣ ми се струва, че ние пѣмаме право да се произнасяме за нѣкакво си обезсилване рѣшението на Върховния Касаціоненъ Съдъ.

Г-нъ Панайотовъ, слушахъ, прѣдлага друго едно нѣщо; той каза, че ние не можемъ да обезсилваме рѣшението — това е твърдѣ право — но ние можемъ да простимъ тая сума. Ако погледнемъ отъ юридическа точка зрѣние, той не е правъ. Тукъ се иска обезсилване на това рѣшение и ние трѣбва да удовлетворимъ или не това, което просителътъ проси. (Константинъ Панайотовъ: Азъ казахъ: ако той моли за опрощаването на сумата.) Извинѣте. Щомъ работата е така, както я докладва г. докладчикътъ, ние пѣмаме право да обезсилваме рѣшението. Ако лицето е израсходвало тази сума и се вижда онеправдано, нека се отнесе за опрощаване на тая сума.

Желателно е, занаяпрѣдъ, когато се касае въпросътъ за ризата на нашитѣ граждани, комисията, върху която се възлага разглеждането на такива прошения, да гледа по-сериозно на работата, когато се произнася отъ трибуната за работи, които не малко костватъ на населението.

Докладчикъ Вожилъ Райновъ: Протестътъ на г. Д-ръ Нейова не може да се приеме, още повече, че той криво ме е разбралъ въ нѣколкото думи, които азъ казахъ по адресъ на Върховната Смѣтна Палата. Азъ, като разглеждахъ книгата, помолихъ г. Д-ръ Нейова да вземе дѣлото и види, съ каква скрупулوزностъ е написано въ цифри, почеркъ и редове постановлението на Върховната Смѣтна Палата. И като знамъ, че такива постановления се пишатъ за 2, 3 и 5 ст., казахъ, че това учреждение е било само да смѣта цифри, но не и да върши работа. Азъ пѣма да се простирамъ, каква трѣбва да бжде ролята и задачата на Върховната Смѣтна Палата, тѣй като по този въпросъ доста много се говори; по това пѣма да говорѣмъ. Тѣй щото, протестътъ на г. Д-ръ Нейова не е на мѣстото си.

Колкото за това, дали рѣшенията на Върховния Касаціоненъ Съдъ сж свещени, както, трѣбвало би, да бждатъ, той, като адвокатъ, много добръ ще знае, по процеса на Дѣда владика Климента, какъ се произнесе касаціята, на и по много други. Но по-добръ този въпросъ да не го отваряме. Ние, народнитѣ прѣдставители, сме компетентни да дадемъ помощъ на едно онеправдано лице, което е ходило по всичкитѣ капи да търси правда, но не могло да и намѣри никдѣ и пай-сетиъ се обръща въ Народното Съ-

бране. Прилага всичките документи въ оригинал; ние ги разгледахме и намираме, че за такива формалности не би тръбвало единъ български гражданинъ да се раскарва.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Г-да народни прѣдставители! Ще ми позволите да докладвамъ самото това заявление, заедно съ приложенитѣ къмъ него книжа, за да се убѣдите, че не е така, както се говори отъ прѣдговорившитѣ. Г-да прѣдставители! Просителътъ нито иска опрощаването на нѣкакви суми, нито иска обезсилването на нѣкакво рѣшение. Той казва слѣдующето: „Свищовскиятъ окръженъ свѣтъ, въ желанието си да построи въ гр. Свищовъ окръжна болница, е прѣдвиждалъ въ бюджетитѣ си за 1889, 1890 и 1891 год. по известни суми, защото по нѣмане срѣдства, не му бѣ възможно да стори това само въ една година. Прѣзъ 1891 год. се отдаде на прѣдприемачъ построяването на болницата и по рѣшението на окръжния свѣтъ сумитѣ, прѣвидени за сжщата цѣль въ бюджетитѣ за 1889 и 1890 год. като неизрасходвани, ги тури въ бюджета за 1891 год. въ параграфа за „склучени бюджетни упражненія.“ (Петъръ Н. Даскаловъ: Съ какво доказва това?) Има рѣшение. Чакайте, не бързайте! „Прѣдъ видѣ, че прѣвидената сума за постройки въ бюджета за 1891 год. не бѣше достатъчна да исплати дълга по постройката на болницата, то окръжната постоянна комисия, съ протоколитѣ си отъ 5-й юний и 17-й ноемврий 1891 год., утвърдени отъ окръжния управителъ, разрѣши да се прѣнесе сумата отъ параграфа за „склучени бюджетни упражненія“, къмъ параграфа за „постройки“, отъ която сума 15.920 л. и 94 ст., съ надлежна платежна заповѣдъ, исплатихъ на прѣдприемача Янаки Николовъ и отчетътъ за расхода прѣзъ сжщата година е прѣгледанъ и утвърденъ отъ окръжния свѣтъ. Обаче, Върховната Сметна Палата, при провѣрка сжщия приходо-расходъ за 1891 год., въ засѣданието си отъ 17-й ноемврий 1898 год., ако и да признава факта, че прѣнесенитѣ суми отъ параграфа за „склучени бюджетни упражненія“ къмъ постройките сж употребени за най-полезни належащи нужди на окръжнето, че съ прѣнасянето на тази сума не сж причинени никакви врѣди на окръжната каса, но водима отъ съображението, че тя, Сметната Палата, не разгледва въпроситѣ по сжщество, а само се ограничава да констатира закононарушенията по израсходване на сумитѣ, намѣрила е, че въ случая се е нарушилъ чл. 114-й отъ Закона за окръжнитѣ свѣти, защото била сумата прѣнесена отъ единъ параграфъ къмъ други и съ постановление № 2.579, отъ 17-й ноемврий 1898 год., ме признава за неиздълженъ съ 15.920 л. и 94 ст., което постановление обтѣжихъ прѣдъ Върховния Касационенъ Сждъ, който, въпрѣки миѣнието на прокурора при сжщия сждъ, е оставилъ касационната ми жалба безъ послѣдствие, на сжщитѣ основания, както Върховната Сметна Палата. Прѣдъ видѣ, че самата Върховна Сметна Палата признава, че сумата не е отъ мене злоупотребена, а само неправилно исплатена отъ единъ вмѣсто отъ другъ параграфъ, обаче, това исплащане е станало вслѣдствие протоколитѣ на самата окръжна постоянна комисия, утвърдени отъ окръжния управителъ, което утвър-

ждение и споредъ окръжното писмо отъ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи, отъ 27-й февруарий 1897 год., № 834, е валидно — то на тия основания ходатайствамъ прѣдъ почитаемото Народно Събрание да благоволи и даде вота си и признае, че исплатената отъ мене сума 15.920 л. и 94 ст., е израсходвана правилно и ме освободи отъ заплащането ѝ, защото, ако дойде работата до сждъ, бесцѣлно ще послѣдватъ окръжната каса и лично менѣ огромни разноси, срѣщу които не съмъ въ положение да отстою и, слѣдователно, очевидно ще послѣдва моето опрощаване, а съ своя вотъ почитаемото Народно Събрание ще извърши единъ актъ отъ голѣма справедливостъ и достоинство за похвала.“

Г-да народни прѣдставители! Вие чухте неговото заявление; къмъ него има едно рѣшение на Върховния Касационенъ Сждъ. Ще ви прочетъ и това рѣшение, за да видите и миѣнието на прокурора, който намира касационната жалба на просителя Дончевъ за основателна и ходатайствува за приемането ѝ. Обаче, Върховниятъ Касационенъ Сждъ казва въ мотивитѣ си, че той не може да влиза въ сжществуто на дѣлото и понеже отъ формална страна нѣма никакво нарушение на закона, то потвърждава рѣшението, а жалбата остава безъ послѣдствие. Въпросътъ, гдѣто се говори за протокола на окръжната постоянна комисия, съ който е разрѣшенъ този кредитъ, сжществува при самата прѣписка. Къмъ дѣлото сжществува единъ протоколъ отъ 59-то засѣдание отъ 1891 год., отъ който се вижда, че окръжната постоянна комисия е вземала отъ сумитѣ, прѣвидени за склучени бюджетни упражненія за 1889 и 1890 год., около 82.000 и ги е прѣхвърлила въ § 12-й за постройки. Този протоколъ, г-да прѣдставители, е утвърденъ отъ Свищовския окръженъ управителъ съ писмо № 2.295, отъ 7-й юний 1891 год., отъ който има тоже прѣписъ. Това утвърждение е законно затова, защото самото Министерство на Вжтрѣшнитѣ Дѣла съ едно свое окръжно, което споменахъ, признава, че такива утвърждения, които сж направени отъ надлежния окръженъ управителъ, иматъ валидность. Обаче, Сметната Палата, като се е водила строго о прѣдписанията на правилника, е признала, че това прѣхвърляне не е законно. Вие помните вчера, г. Министърътъ на Финанситѣ каза, че споредъ Закона за отчетността по бюджета не могатъ да се прѣхвърлятъ суми отъ единъ параграфъ въ другъ и затова искаше запазенитъ фондъ да остане. Тукъ е сжщиятъ случай; само едно нарушение има, че постоянната комисия не е трѣбвало да взима суми отъ единъ параграфъ и да ги прѣхвърля къмъ другъ. Поражда се въпросъ: дали е виновенъ касиерътъ? Прѣди всичко, г-да народни прѣдставители, да се не забравя обстоятелството, че Атанасъ Дончевъ не е билъ касиеръ на Свищовската окръжна постоянна комисия, а е билъ само членъ на комисията, когато дѣйствителниятъ касиеръ е билъ нѣкой си Пушкарговъ, който въ това врѣме, като народенъ прѣдставителъ, е билъ замѣстенъ отъ първия. Слѣдователно, Атанасъ Дончевъ се е намиралъ прѣдъ издадена платежна заповѣдъ, прѣдъ единъ свършенъ фактъ, да исплати една сума за болницата, възъ основание на кре-

дита, разрѣшенъ отъ окръжния съвѣтъ и постоянната комисиия и утвърденъ по надлежния редъ.

На Върховния Касационенъ Сждъ, който разгледалъ жалбата на Атанаса Дончевъ, мотивитъ сж слѣдующитъ: „Върховниятъ Касационенъ Сждъ, като разгледа дѣлото и като изслуша заключението на прокурора, дадено въ смисълъ: обтжженото постановление да се отмѣни, защото Върховната Смѣтна Палата неправилно признала касатора отговоренъ за израсходването сумата 15.920 л. и 94 ст., за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно не само за това, че то се отнася до фактическата страна на дѣлото, и, слѣдователно, прѣдъ видъ на постановленията на чл. 4-й отъ Закона за устройството на сждилищата и чл. 65-й отъ Закона за Върховната Смѣтна Палата, не подлежи на обсжждане отъ Върховния Касационенъ Сждъ, но и затова, че самъ касаторътъ въ касационната си жалба заявява, че той прѣзъ 1891 год. е изпълнявалъ длъжността на членъ-касиеръ на Свищовската окръжна постоянна комисиия, а пъкъ всѣко лице, което изпълнява длъжността на отчетникъ, носи и отговорността на такъвъ; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като отъ постановленията на чл. чл. 1, п. 3, 40, п. 3, 45, 60, 63 и 64-й отъ Закона за Върховната Смѣтна Палата се вижда, че сжщата палата задължава всѣкой единъ подеждимъ ней, отчетникъ на обществени пари да повърне въ надлежната обществена каса неправилно израсходванитъ отъ него пари не само тогава, когато, както това поддържа касаторътъ, констатира, че е имало злоупотребление при израсходването на тия пари, защото въ подобнитъ случаи палатата — ако, подразумѣва се, злоупотреблението съставлява прѣстѣпно дѣяние — само прави распореждане, за да се прѣдаде дѣлото на углавния сждъ, но въ всѣкой единъ случай, когато тя констатира, че израсходването на извѣстни суми не е станало споредъ изискванията на законитъ и правилницитъ за изпълнението бюджетитъ на извѣстни обществени учреждения; така щото, и въ настоящия случай Върховната Смѣтна Палата правилно е признала касатора за неиздълженъ прѣдъ касата на Свищовския окръженъ съвѣтъ съ сумата 15.920 л. и 94 ст., щомъ като е констатира, че тая сума не е била израсходвана съгласно съ распорежданията на бюджета на сжщия съвѣтъ. Обстоятелството, че тая сума е била израсходвана за постройката на здание на окръжна болница по постановление на Свищовската окръжна постоянна комисиия, утвърдено отъ Свищовския окръженъ управителъ, не може да освободи касатора отъ отговорностъ, прѣдъ видъ на това, че, споредъ постановленията на чл. чл. 94—98-й отъ Закона за окръжнитъ съвѣти, постояннитъ комисиии сж натоварени само съ изпълнението на окръжнитъ бюджети, а потрѣбнитъ за посрѣщане разносцитъ на едно окръжие кредити се разрѣшаватъ отъ окръжния съвѣтъ при гласуването на бюджета на окръжието, който бюджетъ при това трѣбва да бжде утвърденъ и отъ Министра на Вжтрѣшнитъ Дѣла. Отъ друга страна, за неправилното изпълнение на извѣстенъ бюджетъ сж отговорни само лицата, които, споредъ закона, се считатъ за отчетници, но не и други

лица, а пакъ не всичкитъ членове на една постоянна комисиия сж отчетници, нито е такъвъ и надлежниятъ окръженъ управителъ. Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ Сждъ опрѣдѣлява: касационната жалба на Атанаса Дончевъ срѣщу постановлението на Върховната Смѣтна Палата, отъ 17-й ноемврий 1898 год., подъ № 2.579, съ силата на чл. 65-й отъ Закона за Смѣтната Палата, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.“

Г-да народни прѣдставители! Както виждате отъ самото заявление на Атанаса Дончевъ и отъ мотивитъ, изложени въ рѣшението на Върховния Касационенъ Сждъ, установява се по единъ положителенъ начинъ, че тукъ нѣма злоупотребление, а, напротивъ, тукъ е станало едно неправилно израсходване на сума, и то неправилно, казвамъ, затова, защото тя е била взета отъ единъ параграфъ и прѣнесена къмъ другъ. Питамъ: кой е отговоренъ сега? Дѣйствително, строго погледнато на Закона за Смѣтната Палата и на правилницитъ, трѣбва да бжде отговоренъ отчетникътъ; но отчетникътъ е исплатилъ тая сума на основание протокола на съвѣта и, въ такъвъ случай, той не може да бжде отговоренъ. Ако има извършено прѣстѣпление, ако има извършено закононарушение, това закононарушение е извършено отъ страна на окръжния съвѣтъ и отъ страна на окръжния управителъ, който не трѣбваше да утвърди това постановление, плусъ даже окръжното писмо на Министра на Вжтрѣшнитъ Дѣла, съ което е утвърденъ протоколътъ. Какво е виноватъ единъ нещастенъ касиеръ, който е билъ избранъ за окръженъ съвѣтникъ, случайно попадналъ за касиеръ, днесъ да се хвърля на улицата, защото е платилъ една сума доста справедливо? Било би много справедливо, г-да прѣдставители, ако въ дадения случай, както комисиията признава, че нѣма злоупотребление, да се наложи дисциплинарно наказание на този отчетникъ, но не да го държимъ отговоренъ за такава капитална сума. Това би било равносилно да го опростимъ и да го хвърлимъ на улицата. (Нѣкой отъ прѣдставителитъ: Народното Събрание ще го прости!)

Независимо отъ това, г-да прѣдставители, не забравяйте и слѣдующето обстоятелство. Даже да се допусне, че Народното Събрание — което азъ поне не допускамъ — ще отхвърли молбата на Дончева, той, съгласно Закона за задълженията и договоритъ, има право на искъ, и вие всички ще признаете, че има право, и ако отиде въ сждилището, това послѣдното ще осжди постоянната комисиия да му повърне тая сума, за която Смѣтната Палата го признава за неиздълженъ, защото той не е извършилъ прѣстѣпление, а е исплатилъ една сума за постройка, която сжщата постоянна комисиия е прѣдвидѣла по установения редъ. Но тукъ е другъ въпросътъ. Ако единъ български гражданинъ остане да дири удовлетворение чрѣзъ правосѣдието, той трѣбва да плати мита, трѣбва да води процесъ, който не е по неговитъ сили. Позволѣте ми тогава, г-да прѣдставители, да ви кажъ слѣдующето: първо, той ще бжде опростенъ, защото тая сума трѣбва да бжде събрана отъ него, трѣбва да му продаждъ всичко, каквото има; а пъкъ да се обърне къмъ правосѣдието, то

ще го удовлетвори много късно, именно тогава, когато той остане безъ душа, когато съсипе своето материално положение. А каква полза отъ това, г-да прѣдставители? Прѣдговорившиятъ господа казахъ, че не трѣбва да се опрощава. Да, и азъ бихъ се съгласилъ, но ако бихъ доказали, че съществува поне сѣнка отъ злоупотрѣбление. Самата Смѣтна Палата казва, че не е злоупотрѣбилъ сумата, само че не я е правилно израсходвалъ. Но виновенъ ли е касиерътъ? Той е отговоренъ, но най-много е отговорна постоянната комисия, която е прѣдставителка на цѣлия окръгъ. Слѣдователно, много е справедливо да се не държимъ о строгата буква на закона; но би било справедливо да му се наложи дисциплинарно наказание, за да се не повтарятъ такива незаконни распорѣждания, отколкото да го държимъ отговоренъ за една сума и да го опростимъ. Затова, г-да прѣдставители, нека поне г. г. прѣдговорившиятъ ми позволитъ да не се съглася съ тѣхъ и да ви помолижъ въ дадения случай да дадете своето съгласие да се признае тая сума, както просителътъ иска — за правилно израсходвана. Въ противенъ случай, ако заявлението му се остави безъ послѣдствие, просителътъ ще трѣбва да отиде да дири правосъдие по сѣдилищата, ще бжде унищоженъ, плюсъ окръжната каса, която ще плати сѣдебнитъ и по воденето на дѣлото разноски, които ще бждатъ излишни. Затова, азъ ви моля да се съгласите да се удовлетвори молбата на просителя.

Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: Не трѣбва да се забравя, че се иска опрощаване на сума окръжна, а не държавна.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Не е опрощаване!

Прѣдсѣдателъ: Има думата г. Дамянъ Цековъ. (Гласове: Нѣма го!)

Има думата г. Войковъ

Стефанъ Т. Войковъ: Г-да народни прѣдставители!

Азъ искахъ да кажжъ нѣщо по този въпросъ, но понеже въпросътъ се разясни доста ясно отъ г. Панайотова и г. Даскалова, отказвамъ се.

Петко Кочанковъ: Г-да народни прѣдставители! Г-нъ Панайотовъ има добрината да ви разясни много добръ какъ е вървѣла тази работа. Азъ отъ практика знамъ, какъ ставатъ тия работи въ постояннитъ комисии. Сега гледамъ нѣкои г. г. оратори се придържатъ о това, че формалността била не изпълнена та за това трѣбвало непременно този човѣкъ да го опростимъ. Какво е виноватъ този човѣкъ, ако като членъ на окръжната постоянна комисия сж го повикали врѣменно, натрапили му касиерството и му сж дали една платежна заповѣдь, безъ да знае дали трѣбва по този или по другъ параграфъ да исплати сумата. Исплатя сумата, взима документитъ и ги прѣдстави въ Върховната Смѣтна Палата. Смѣтната Палата, като видѣла, че не трѣбвало по този параграфъ да се исплати тая сума, каза: дайте, върнете паритъ. Такива случаи има четири въ Ломската окръжна постоянна комисия. Единиятъ е умрѣлъ и отъ него нищо нѣма какво да се вземе; другиятъ е живъ, но живъ умрѣлъ. Смѣтната Палата дири отъ одного 8.000 л. и то защо ги дири? Дири ги защото правилникътъ отъ 1888 год. прѣвъ 1891 год. е измѣненъ и този човѣкъ, като пра-

вилъ расходи, не съблюдалъ, че за нѣкои си три мѣсеци оправдателнитъ документи не зналъ кждѣ да ги тури, че не трѣбвало да ги тури къмъ еди-кой си параграфъ, а къмъ другъ и къмъ не знамъ коя година. Палатата иска 8.000 лева, а той нѣма 8 пари. Той отговаря на Смѣтната Палата и казва: „Азъ честно работихъ, азъ израсходвахъ тия пари за нуждитъ на окръга, не съмъ ги изялъ, не съмъ ги испилъ и нѣма защо да ми ги искате“. И случаятъ тукъ е такъвъ. Тоя човѣкъ не е злоупотрѣбилъ. Ако е открадналъ нѣщо, тогазъ разбирамъ; обаче, тукъ никаква кражба нѣма. Този човѣкъ е израсходвалъ сумата за нуждитъ на окръга, и то сума, прѣдвидена въ бюджета, прѣнесена съ надлежно постановление, утвърдено отъ окръжния управител. Асж и постановленията на окръжната постоянна комисия се утвърдяватъ отъ окръжния управител. Щомъ е видѣлъ, че постановлението е утвърдено отъ окръжния управител, той е подписалъ платежната заповѣдь, далъ е паритъ на прѣдприемача, взелъ документитъ, пазилъ ги, испратилъ ги въ Смѣтната Палата, но тя отказала да приеме сумата за правилно израсходвана. Вие чухте завчера, че Смѣтната Палата и за правителствени искания е правила подобни нѣща, а колко повече тукъ. Ама казватъ, че Върховниятъ Касационенъ Сждъ не е призналъ сумата за формално израсходвана. Не е работа да се придържаме само за формалноститъ, ами трѣбва да видимъ, дали е злоупотрѣбилъ. Този човѣкъ, като вижда, че нѣма какво да направи друго и че нѣма кждѣ другагъ да се обърне, обърща се къмъ Народното Собрание. И нѣма какво да опрощавате, а само да признаете, че правилно е станалъ този расходъ, че тѣзи пари сж израсходвани за нуждитъ на окръга. Този човѣкъ не е виноватъ, та да го съсипвате сега. Ето какво имае да кажжъ. Макаръ нѣкои г. г. прѣдставители повече знайтъ отъ юридическа и не знамъ каква си гледна точка, отъ която азъ не разбирамъ, но ви казвамъ, че въ сжщностъ работата е такава и трѣбва да се признае, че сумата е правилно израсходвана, защото е израсходвана за нуждитъ на окръга.

Христо Ив. Поповъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ не съмъ съгласенъ съ г. Панайотова и г. Нейова. Менѣ ми се струва, че никой не може да твърди, че върховната власть, която е най-силната въ държавата, не може да унищожи послѣдствията, създадени отъ подчиненитъ ѝ власти. Азъ ще се съглася на минута съ тѣхъ само въ това отношение, че върховната власть трѣбва да пази велика справедливостъ, трѣбва да пази тактъ, да не злоупотрѣблява съ своята мощъ; но да се говори, че Върховната власть не може да унищожи послѣдствията, създадени отъ подчиненитъ ѝ власти, азъ съ това не съмъ съгласенъ и мисля, че г. г. ораторитъ сами сж гласували, на и за напредъ ще гласуватъ прошения, които ще иматъ унищожението на послѣдствията отъ сѣдебната и други власти. Какво е, напр., рѣшението на еди-кой си сждъ разпоски, глоби се опрощаватъ? Какво е това? Това е унищожение послѣдствията на едно сѣдебно рѣшение. (Константиновъ: Но не самитъ рѣшения!) Азъ говоря, че никой не може да ме убѣди, че по принципъ върховната

власть не може да се бърка на по-низшитѣ отъ нея; често пакъ ти може да разнебити приобрѣтени права и съвсѣмъ наопаки да ги обърне. Така щото, азъ не знамъ какво може да ми възрази г. Д-ръ Нейовъ, че у насъ има... (Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: Ще създадемъ аномалия въ правото!) Да не мисли г. Д-ръ Нейовъ, че има власть непогрѣшима — нищо на този свѣтъ нѣма безъ погрѣшки. Нека оставимъ на религията да искара хора непогрѣшими. Азъ, обаче, не съмъ допушалъ, че може да има власть, която да е безъ погрѣшки. Ако е тъй, нѣма защо да бждемъ тъй скрупулѣозни и да кажемъ, ако признаемъ, че едно рѣшение е несправедливо, то хората, които боравятъ въ тия учреждения, сж негодай. Не е истина. Отлични мже да сж, но по нѣкакви несъобразности или по недостатѣкъ на законитѣ, по каквито щете причини, възможно е да погрѣшятъ. Вие не можете да намѣрите учреждение, което вѣчно да функционира безъ грѣшки. И менѣ ми се струва, че тукъ погрѣшката е повечето въ закона, отколкото въ учрежденията, които сж съставили тия рѣшения. Учрежденията, въ дадения случай, като сж се увлѣкли да гледатъ формалноститѣ на закона, а забравятъ да дирижтъ съдържанието, създали сж една несправедливостъ. И ако вие чувствувате, че е създадена една несправедливостъ, нищо не ви сжва да унищожите тази несправедливостъ. Самата върховна власть се въодушевява отъ една идея да дири справедливостта. Всички вие казвате, че тукъ нѣма злоупотрѣбление, а има неправилно израсходвани пари. Менѣ ми се струва, че не е прайилень този терминъ, защото неправилно израсходвана сума се счита, по нашитѣ закони, пакъ за злоупотрѣбена. Отъ съдържанието на книгата, които се четохъ тукъ, азъ разбрахъ, че не сж уформени само тия суми, и нашитѣ учреждения само съ това сж се занимавали. Върховната Смѣтна Палата казва, че не сж уформени тия пари: вмѣсто отъ единъ параграфъ да се даждъ тия пари, дадени сж отъ другъ. Значи, справедливостта коя е? Справедливостта е: никой да се не обогатява на чужда смѣтка. Ако е затова, че сж вземени пари отъ другъ параграфъ и не сж били уформени, та да се плащатъ, не може. А какво пѣше да бжде, ако имаше другъ законъ, когато Смѣтната Палата се произнесе, че не сж уформени прѣвиденитѣ параграфи и касацията може да се произнесе, но да се не задължава да повърне тия пари докато заинтересуваното лице не ги поиска? А какво става сега? Върховната Смѣтна Палата иска да се нареди докладътъ по формата и казва, че не е този параграфътъ; отива работата въ касацията — и тя тъй сжщо рѣшава. Ваша работа е сега да се произнесете, дали тия учреждения сж прави. Ето кждѣ е грѣшката.

Азъ мислѣхъ, г-да, че никой не може отъ васъ, като прѣдставители, да иска, щото нашитѣ граждани да плащатъ това, което не сж взели. Това е несправедливо! И като мислѣхъ, че тая именно сграда е най-висшата власть, която гони само правдата, и като се убѣдихъ отъ тия документи, че съ молбата на този човѣкъ, ако не стане така, както е рѣшила комисията, ще го накараме да стане жертва на лошото съчетание на нашитѣ закони, на нашитѣ учреждения, които, тъй или иначе, не сж съумѣли да издирижтъ

повече правдата, отколкото формитѣ. Азъ, г-да прѣдставители, ви моля да приемете, че дѣйствително рѣшението на палатата, както е рѣшила комисията, или послѣдствията отъ това рѣшение да бждатъ унищожени, толкова повече, че никой не иска тия пари. Най-послѣ, нека заинтересованитѣ лица да ги искатъ. Когато тѣ не ги искатъ, защо непрѣмѣнно сждилищата и Смѣтната Палата да ги искатъ? Затуй, защото формата повече значи, отколкото съдържанието; защото повече буквата на закона се гледа, отколкото справедливостта! Ние трѣбва да диримъ повече ядката, отколкото чуруката. (Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: Това не е отъ компетенцията на Събранието!) Прѣдлагамъ, ако сж говорили 7 души, да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Прѣдседателъ: Прѣди да турж на гласуване прѣдложението на г. Попова, за да се прѣкратятъ дебатитѣ, ще дамъ думата на г. докладчика.

Вълко Нейовъ: Азъ имамъ много малко да кажж! Дайте ми думата!

Докладчикъ Божилъ Райновъ: Отъ размѣненитѣ разисквания се вижда, че самитѣ мои думи или думитѣ на комисията, да се обезсили постановлението на Върховни Касационенъ Сждъ, както и на Върховната Смѣтна Палата, нѣкакъ си не добръ прозвучахъ на нѣкои и други г. г. адвокати, които погледнахъ въ тия думи нѣкакво нарушение на авторитета на тия учреждения. Азъ съжалявамъ твърдѣ много, че комисията не можа да даде една такава резолюция, която да не даде поводъ на тия бесполезни разисквания. Сега, като докладчикъ на комисията, прѣдлагамъ слѣдующата резолюция: „да се счете сумата 15.920 л. и 94 ст., искана отъ Атанасъ Дончевъ, за правилно израсходвана“.

Д-ръ Тодоръ Стаменовъ: Тѣзи пари сж на частни лица; тѣ не сж държавни пари! Какъ ще съобщите това на Финансови Министъръ?

Христо Г. Поповъ: Сждебно рѣшение е! Ако го не унищожите, нѣма да постигнете цѣльта!

Прѣдседателъ: Г-нъ Поповъ прѣдлага да се прѣкратятъ дебатитѣ. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се прѣкратятъ дебатитѣ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Дебатитѣ се прѣкратяватъ.

Ще турж на вотирание мнѣнието на комисията по прошенито на Атанасъ Дончевъ, което, както го изложи сега г. докладчикътъ, се състои въ слѣдующето: сумата 15.920 л. и 94 ст., която се иска отъ Дончева въ качеството му на врѣмененъ касиеръ на Свищовската окръжна постоянна комисия прѣзъ 1891 год., да се счита за правилно израсходвана“. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да приематъ това мнѣние на прошетарната комисия, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Болшинство.

Слѣдва да докладва докладчикътъ г. Ненчовъ.

(Прѣдседателското мѣсто заема подпрѣдседателътъ Йовъ Титоровъ.)

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Иванъ Василиевъ, отъ гр. Враца, по занятие мѣдникарь-стругаръ, е подалъ

едно прошение до г. Министра на Търговията и Земледелието и, като указва, че той на свои собствени средства е можал да изработи единъ стругъ, съ който да изработва по-добъръ или, тъй да се каже, по-добъръ да може да бъде полезенъ на своето занятие като мѣдникарь, и като употребилъ всички материални средства, които ималъ, и останалъ само съ единъ стругъ безъ капиталъ, иска, на основание Закона за насърчение запазвателъ и индустрията, Министерството на Търговията и Земледелието да му отпусне 5.000 л., които да исплати въ разстояние на нѣколко врѣме, за да може да се снабди съ стока или материалъ.

Комисията, слѣдъ като разгледа това прошение и предложението, направено отъ Министерството на Търговията и Земледелието, намѣри го за неоснователно и несправедливо, и го остави безъ послѣдствие. Моля и Събрание да го остави безъ послѣдствие.

Прѣсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Желаетъ ли нѣкой да говори по това прошение? (Никой не се обажда.) Понеже никой не желае да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, щото прошения на Ивана Василевъ да се остави безъ послѣдствие. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Прешението остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Златаришкото читалище, подъ наименование „Развитие“, иска отъ Народното Събрание да му отпусне една помощ отъ 1.500 л., за да може да си построи читалище и театраленъ салонъ за прѣдставление.

Комисията, като разгледа това прошение, намѣри го за неоснователно и го остави безъ послѣдствие, и моли Народното Събрание тъй също да го остави безъ послѣдствие.

Прѣсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Желаетъ ли нѣкой да говори по тоя въпросъ? (Никой не се обажда.) Понеже никой не желае да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, щото прошения на Златаришкото читалище „Развитие“ да се остави безъ послѣдствие. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Постигило е едно прошение отъ кмета на с. Елшица, Панагюрска околия, Татаръ-Пазарджишки окръгъ, въ което той излага положението на селото, че то не е снабдено съ нужното количество вода за селото; прѣдставлява и една смѣтка, която била направена отъ единъ инженеръ, за прокарането на вода въ селото. Тая смѣтка възлиза на 7.475 л. и 50 ст. Понеже, казва, общината не е въ състояние да израсходва тая сума, то моля Народното Събрание да отпусне тая помощ за прокарането на вода въ селото.

Комисията, като разгледа това прошение, прѣдъ видъ, че много такива прошения сѣ оставяни безъ послѣдствие, остави и това прошение безъ послѣдствие, и моли също и Народното Събрание да го остави безъ послѣдствие.

Прѣсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Понеже никой не иска думата, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията

по прошения на кмета на с. Елшица. Комисията е на мнѣние това прошение да се остави безъ послѣдствие. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Йорданъ Русевъ, отъ с. Върбовска, Севлиево околия, живущъ въ гр. Русе, съ подаденото въ Народното Събрание прошение излага, че като пенсиониранъ получавалъ 10 л. пенсия, и понеже била малка и не била въ състояние да поддържа сѣмейството му, моли Народното Събрание да му опрѣдѣли повече пенсия.

Комисията остави това прошение безъ послѣдствие и моли Народното Събрание тъй също да го остави безъ послѣдствие.

Прѣсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Ще дамъ на гласуване. Мнѣнието на комисията е да се остави безъ послѣдствие прошения на Йордана Русевъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, прошения остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: 14 души общински кметове отъ пограничната линия, Харманлийска околия, сѣ подали прошение въ Народното Събрание и молжтъ, щото Народното Събрание да имъ опрости пжтната повинность, която имъ била наложена въ двоенъ размѣръ, една окръжна и една друга, прѣдъ видъ на много съображения.

Тия основания, които сѣ изложени, като ги разгледа комисията, намѣри прошения за неоснователно и затова рѣши да се остави безъ послѣдствие. Моля Народното Събрание така също да приеме това мнѣние на комисията и да остави прошения безъ послѣдствие.

Страти Димитровъ: Г-да народни прѣдставители! Въпросътъ е за едно заявление отъ пограничните села на Харманлийската околия, които искатъ да имъ се опрости пжтната повинность, която била двойна, една 4 л. и друга 4, всичко 8 л. Тѣй ли е г. докладчикъ? (Докладчикъ Николай Ненчовъ: Тѣй.) Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се струва, че това заявление е много справедливо. Ето отъ какви съображения. Пограничните села на една или друга граница, на турската или сръбската, всѣкога сѣ изложени на разни административни прѣтоварвания. Напр. минаватъ разбойници — тѣ сѣ длъжни да помагатъ на полицията въ прѣслѣдването имъ. Минаватъ разни мятежници, каквито ги имаме прѣди нѣколко години — пограничните села сѣ длъжни да помагатъ, както на пограничната властъ, така също и на полицията, за да могатъ да осуетжтъ планетѣ на тия, които искатъ да влѣзжтъ въ нашето отечество. На тия села никакви отстъпки не се правжтъ; тѣ си плащатъ данъцитѣ, както всички; а въ годината имъ се случва да изгубватъ цѣли мѣсеци и дни. Като е така, г-да народни прѣдставители, когато ние, или гражданитѣ, си пиемъ кафето, а пъкъ тѣ прѣслѣдватъ разбойници и помагатъ на полицията, на пограничната стража, защо тогава да облагаме и тѣхъ съ пжтна повинность, и то не веднажъ, ами два пжти? Но

ми се струва даже, че тѣ иматъ още и друго право, въ друго отношение. Тия погранични села, сж отдалечени много отъ окръжното шосе, както и отъ държавната железница, за които се именно иска да плащатъ тая пжтна повинностъ. Затова, Народното Събрание би направило единъ справедливъ актъ, ако вземе и имъ опрости това даждис, тая пжтна повинностъ. И даже, това трѣбва да се прѣдвиди не само за тия погранични села, но и за всички други, които иматъ да изпълняватъ нѣкои други тегоби.

Иванъ Я. Поповъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ, като членъ на прошетарната комисия, при засѣданието на тая комисия, когато се разглеждаше това заявление съмъ участвувалъ и съмъ далъ мнѣние да се остави безъ послѣдствие, и то по слѣдующитѣ съображения. Не е само Харманлийската околия, или, по-добрѣ, не сж само селата погранични въ Харманлийската околия, на които би трѣбовало да се опрости, споредъ прѣдговорившия г. Страти Димитровъ, пжтната повинностъ. Ако ние, г-да народни прѣдставители, вземемъ да опрощаваме пжтната повинностъ на пограничитѣ села отъ разни съображения, както забѣлѣжи г. Страти Димитровъ, било по прѣслѣждане на разбойници, то тогазъ ще налѣгнѣтъ, бждѣте увѣрени, въ Народното Събрание цѣлѣ купъ заявления отъ други погранични пунктове, като се научятъ, че на пограничитѣ села отъ Харманлийската околия е опростена пжтната повинностъ, ще искатъ и тѣ, и тѣмъ да се опрости. Така щото, ще създадемъ единъ лошъ прецедентъ и затова моето мнѣние въ случая е да се поддържа мнѣнието на комисията и да се остави безъ послѣдствие заявлението.

Страти Димитровъ: Стига да има основания, всички ще удовлетворимъ!

Вълко Нейчовъ: Г-да! Азъ бихъ щѣлъ — и вие всички, имамъ мѣсто да вѣрвамъ, бихте сподѣлили това мое мнѣние — щото пжтната повинностъ да се унищожи за цѣлото население, на условие, че държавата ще вземе мѣрки, щото това население да се погрижи да си направи пжтищата; да ги направи по такъвъ начинъ, както нѣкога. Азъ бѣхъ много младъ, но гледалъ съмъ когато Мидхадъ-Паша бѣше валия въ Русчукъ, не знажъ кога бѣше, но гледалъ съмъ какъ се правѣхъ тогазъ пжтищата подъ влиянието на камшика. И, дѣйствително, тия пжтища служатъ за улеснение на нашето население въ Сѣверна-България за да може да пжтува отъ градъ на градъ. Ние, ако искаме съ пжтната повинностъ да дадемъ улеснение на нашето население, да може да се движи лесно за всичкитѣ си нужди, материални и морални, ние не ще можемъ да видимъ такъвъ феноменъ. И ще бжде дѣйствително единъ феноменъ и едно благодѣяние на населението да му махнемъ всичката пжтна повинностъ; но да вземемъ такива мѣрки, щото да го накараме, когато не е занято съ своитѣ земледѣлчески занятия, съ своитѣ полски работи, да си направи пжтищата. Ако искаме ние да улеснимъ нашето население, да се сдобие съ пжтища, това не може да се постигне само съ пжтната повинностъ, а по тоя начинъ. Или, по-добрѣ, пжтната повинностъ можемъ да я оставимъ въ ржцѣтъ на самитѣ общини, щото тѣ, общинитѣ, по начинъ, който тѣ

мислятъ за най-сгоденъ, да си направятъ пжтищата. Въ всѣки случай да си направятъ междуселскитѣ пжтища. Защото ние се грижимъ ката день въ нѣдрото на тази велика ограда да спомогнемъ на населението да сжществува и да благоденствува: но какъ ще го научимъ да си направи добри пжтища? Ние искаме да се научи нашето население да разширява сферата на културата, на всички сѣмена полезни и на всички ония растения, които могатъ да му даждѣтъ хлѣбъ, но то, г-да, само ще може се научи на тая култура, на тия сѣмена и растения, когато ще бжде лесно за него да изнася всичко това, що се роди тамъ, гдѣто може да стори пари, и когато агентитѣ на търговията, които се нуждажѣтъ отъ тия разни видове сѣмена и растения, ще дойдѣтъ да ги потърсѣтъ; защото ще има леснина за съобщение. Догдѣто това състояние на пжтищата сжществува за нашето селско население, ние не можемъ да се надѣмъ да видимъ нѣкое улеснение въ добиването срѣдства за сжществуване сериозно. Азъ мислѣхъ, че по съображения на опортунитетъ най-умѣстно е и би трѣбовало да се удовлетвори искането на просителитѣ; защото ние трѣбва отъ населението на всички погранични мѣстности да направимъ агенти за распространението на границитѣ на България.

Прѣдсѣдателствующия Йовъ Титоровъ: Понеже никой другъ не желае да говори, ще дамъ на гласуване заявлението на 14-тѣ души кметове на общини, които молѣтъ да имъ се опрости пжтната повинностъ. По туй прошение мнѣнието на прошетарната комисия е да се остави безъ послѣдствие, а Бургазкиятъ народенъ прѣдставителъ, г. Страти Димитровъ, е на мнѣние да се уважи.

Ще дамъ на гласуване, най-напрѣдъ, мнѣнието на комисията — това прошение да се остави безъ послѣдствие. Молѣхъ тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Остава безъ послѣдствие прошениято.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Постѣпило е едно прошение отъ с. Голѣмъ-Мънастиръ, Каваклийска околия, Сливенски окръгъ, съ което молѣтъ Народното Събрание да рѣши да имъ се отпусне или сѣме за посѣване нивитѣ имъ, или пари.

Комисията, като разгледа това прошение, прѣдъ видѣ на закона въ това отношение, който се издаде въ извънредната сесия, остави прошениято безъ послѣдствие. Затова, отъ името на комисията, молѣхъ Народното Събрание да го остави и то безъ послѣдствие.

Спасъ Ивановъ: Да се испрати въ министерството.

Прѣдсѣдателствующия Йовъ Титоровъ: Понеже никой не желае да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошениято на жителитѣ на с. Голѣмъ Мънастиръ, Каваклийска околия, Сливенски окръгъ, да се остави безъ послѣдствие. Който е съгласенъ съ мнѣнието на комисията, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Остава се прошениято безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Прошение отъ Петра Славовъ, живущъ въ гр. Нова-Загора, старши стражаръ, моли Народното Събрание, щото на основание закона, понеже служилъ 10 години, да му се увеличи заплатата.

Комисията, като счете, че за разрешение на този въпрос не е компетентно Народното Събрание, намъри за неумѣстно да разглежда това прошение и го остави безъ послѣдствие, защото зависи да бѣде удовлетворено отъ свършено друго учреждение.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Понеже никой не иска думата, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошението на Петра Славовъ, живущъ въ Нова-Загора, да се остави безъ послѣдствие. Който приема мнѣнието на комисията, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Значи, прошението се оставя безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Г-да прѣдставители! Постъпило е едно прошение отъ еснафитѣ въ града Видинъ, съ което, като излагатъ, че прѣзъ врѣме на наводненіето сж пострадали, че домоветѣ, жилищата, както и дюкянитѣ имъ сж били срутени, при всичко, че сж получили известна помощ, която, като се раздала, едва достигнала на всѣко сѣмейство по 10—15 л.—молятъ Народното Събрание съ своето прошение да имъ се притече на помощ. (Сотиръ Календеровъ: Отъ кой еснафъ сж тия лица?) Тѣ сж подписали прошението по отдѣлно, по еснафъ. Разнитѣ еснафи, между които фигуриратъ имената на адвокати, напр. има и подписа на г. Филипова. Искатъ отъ държавата помощ, че къщата му била срутена. Искатъ първо отъ 500.000 до 1.000.000 л. да имъ се даждъ въ заемъ, които да бждатъ исплатени въ разстояние на 15—20 години, безъ лихва. Искатъ около 500.000 л. помощ и най-сетнѣ да имъ се опрости даждието върху постройките.

Комисията, прѣдъ видъ че такива нещастия сж постигнали не само гр. Видинъ, а много градове въ България, като вземемъ разнитѣ градища: Провадия, Шуменъ, Ловечъ и т. н., намъри, че не може да бѣде удовлетворено това искане на Видинскитѣ граждани. И за това още, че сж получили една помощ, както сами признаватъ въ прошението си, комисията остави това прошение безъ послѣдствие. А по отношение опрощаваніето данъка върху сградитѣ, понеже сж срутени, комисията рѣши: да се испрати това прошение въ Министерството на Финанситѣ да изучи чрѣзъ една комисия или чрѣзъ своитѣ подвѣдомствени чиновници, които сж бѣдни хора, които не могатъ да си построжатъ къщи и да си платятъ данъка и ако се окажатъ такива, на тия лица да имъ се опрости данъкътъ, защото въ такъвъ случай неправилно е да плащатъ този данъка защото зданията имъ сж срутени. Моля Народното Събрание да вземе рѣшение въ тази смисълъ каквато комисията го изказа.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Никой не иска думата.) Понеже никой не желаетъ да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: частъта отъ прошението, която се отнася до искане единъ заемъ, за да го исплатятъ просителитѣ въ нѣколко години, да се остави безъ послѣдствие, а другата частъ, която се отнася до опрощаването на данъка на срутенитѣ сгради, прошението да се испрати въ Министерството на Финанситѣ. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, изказано отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Промение отъ кмета и членоветѣ на Кьосе-Муратовската селска община, Татаръ-Пазарджишка околия, съ което искатъ, щото имотитѣ на частнитѣ лица, които се намиратъ на пътя по окръжното или държавното шосе, да бждатъ отчуждени отъ страна на държавата, а не отъ страна на общината, понеже общината е била длъжна да направи този пътъ само прѣзъ селото.

Комисията намъри това искане за неоснователно и го остави безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Понеже никой не иска думата, ще дамъ на гласуване прѣдложението на комисията, което е: прошението на кмета и членоветѣ на Кьосе-Муратовската селска община, Татаръ-Пазарджишка околия, да се остави безъ послѣдствие. Моля оны г. г. народни прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, прошението остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Вдовицата Рада Тодорова, съпруга на Тодора Хр. Малчевъ, родомъ отъ гр. Казанлъкъ, умрѣлъ въ Габрово при изпълнение на служебната си обязаностъ — раздавачъ въ пощата — е подала едно заявление до Народното Събрание, съ което моли да ѝ се отпусне помощъ 600 л. въ разстояние на 4 години по 150 л. Мжжътъ ѝ, който е билъ раздавачъ при телеграфо-пощенската станция, се разболѣлъ вслѣдствие на нехигиеничността на зданието, въ което се е помѣщавала станцията и слѣдъ което заболѣлъ и починалъ. Понеже не могла да добие по законенъ пътъ пенсия, моли Народното Събрание да ѝ даде тази помощъ.

Комисията, като разгледа това прошение, както и много други такива отъ подобенъ характеръ, остави ги безъ послѣдствие. Моля Народното Събрание да го остави безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Понеже никой не желаетъ да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошението на Рада Тодорова, отъ гр. Казанлъкъ, да се остави безъ послѣдствие. Който отъ г. г. прѣдставителитѣ приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Постъпило е едно прошение отъ нѣколко души любители на театралното искусство, живущи въ гр. Пловдивъ. Тѣзи господа, които възлизатъ на число 45—50 души, като оказватъ, че театралното искусство влияе твърдѣ много върху образованіето на обществото и други подобни въ смисълъ на това, молятъ Народното Събрание да имъ отпусне една субсидия отъ 20.000 л., за да могатъ да ходятъ въ градищата, да даватъ разни прѣдставления, съ цѣль образователна на обществото.

Комисията намъри това прошение за неоснователно и моли Народното Събрание да отхвърли искането, като остави прошението безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Г-нъ Вълко Нейчовъ има думата.

Вълко Нейчовъ: Отказвамъ се.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Понеже никой не иска думата, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошението отъ нѣколко любители на теа-

тралното искуство, отъ гр. Пловдивъ, да се остави безъ послѣдствие. Които отъ г. г. народнитѣ прѣдставители сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Остави се прошеніето безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Прошение отъ жителитѣ на с. Радювене, Ловчанска околия, които, като прѣдставляватъ двѣ удостовѣренія въ смисълъ, че се нуждажтъ отъ една мера, която била близо при селото имъ, молятъ да имъ се отстъпи тая мера и шумакътъ, който билъ до селото имъ. Искани сж свѣдѣнія отъ Министерството на Търговията и Земледѣието въ това отношение, като какъвъ е този имотъ. Министерството, като е разгледало това прошение на просителитѣ отъ с. Радювене, дава отговоръ, че може да стане това отъ страна на Народното Събрание.

Комисията намира за основателна просбата на просителитѣ и азъ моля да се постанови рѣшение въ тази смисълъ.

Лазаръ Дуковъ: Азъ съмъ напълно съгласенъ съ мнѣнието на г. докладчика, което мнѣние е на цѣлата комисия, да се удовлетвори просбата. Понеже това село отъ толкова години насамъ е стояло безъ мера, понеже има добитъкъ, за който е плащало отлакъ-парасж и бегликъ, а да нѣма мера, разбира се това нѣщо е несправедливо. Тѣ досега сж давали бегликъ, ако ли пъкъ сж ходили съ добитъка си въ тая мера, тѣ сж плащали отлакъ. Затова, понеже правителството се съгласява, азъ ще моля да имъ се отстъпи това мѣсто, за да живѣятъ както искатъ.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Понеже никой не желае да говори, ще дамъ на гласуване.

По прошеніето на жителитѣ отъ с. Радювене, Ловчанска околия, комисията е рѣшила да имъ се отстъпи просимата мера, за да се ползватъ отъ нея. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ рѣшеніето на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Постъпило е едно прошение до г. прѣсѣдателя на Народното Събрание, отъ жителитѣ на гр. Ямболъ. При това прошение се прѣдставляватъ нѣколко удостовѣренія, а така сжщо и фотография за прѣзъ врѣме на наводнението на гр. Ямболъ миналата година, както и на окръжаващитѣ го мѣстности. Излагатъ на дълго и широко, че градътъ Ямболъ не само прѣзъ исклучително врѣме, когато изъ цѣлото ни отечество имаше наводнение, билъ наводняванъ, но често се наводнявалъ на нѣколко мѣста на града отъ проливането на рѣката. Споредъ тѣхъ, причината на това наводнение се намирала именно въ рѣката, която минава покрай гр. Ямболъ, и бентоветѣ, които сж направени за каране нѣколко воденици. Слѣдъ като опитали всички възможни срѣдства, за да попрѣжатъ на тия нѣща и да си опазятъ имотитѣ отъ наводнение, и, най-сетнѣ, тия срѣдства останали несполучливи, тѣ се обръщатъ къмъ Народното Събрание и го молятъ да прѣдприеме каквито мѣрки намѣри за най-добри, за да може да имъ помогне да се отбърватъ единъ пътъ за винаги отъ наводнението. Срѣдства за това указватъ много: едно, да се откупятъ воденицитѣ, друго, да се намалятъ бентоветѣ на тия воденици и т. н.

Комисията, като разгледа това прошение, прѣдъ видѣ обясненіята, които станяхъ въ комисията помежду г. г. членоветѣ, намѣри за най-добръ да се испрати настоящето прошение на г. Министра на Обществениятъ Сгради, за да направи всичко, каквото е възможно, въ кръга на закона, за удовлетворение молбата на жителитѣ отъ гр. Ямболъ. На това основание и азъ ходатайствувамъ, Народното Събрание да постанови, да се прѣпоръча на г. Министра на Обществениятъ Сгради, да направи всичко, което е възможно, за да може да имъ се помогне.

Министъръ Димитъръ Ст. Тончевъ: Г-да народни прѣдставители! Този въпросъ вълнува населението въ гр. Ямболъ, а така сжщо и населението отъ околнитѣ села въ продължение на много години. Тѣ сж се оплаквали почти до всичкитѣ власти, въ продължение на 10—15 години. Още прѣзъ 1894 год., прѣзъ лѣтото, Министерството на Обществениятъ Сгради е било сезирано съ молба, както на Ямболчани, така сжщо и на населението отъ всички околни села, подобна на тази, която се чете отъ г. докладчика, и министерството е назначило една техническа комисия, която да изучи бентоветѣ по р. Тунджа и всички мѣрки, които трѣбва да се вземжтъ, за да може да се оградятъ икономическитѣ интереси на населението. Тази техническа комисия, като е прѣгледала всичкитѣ бентове по р. Тунджа, на брой 20, които може да прѣнасятъ врѣда на населението, прѣдставила е въ министерството единъ рапортъ, въ който излага всички мѣрки, които би трѣбвало да се вземжтъ, за да може да се отстранятъ врѣдитѣ и загубитѣ, които тия бентове причиняватъ на населението. Мѣрката, която прѣдлага комисията, състои въ това: да се понижатъ бентоветѣ на нѣкои воденици, а на други да се повишжтъ; по тези начинъ да се уравни нивото на р. Тунджа и да нѣма никакви прѣпятствія. Обаче, Министерството на Обществениятъ Сгради не е могло да приложи прѣпоръчанитѣ отъ техническата комисия мѣрки, защото не е имало законъ, който да позволява на министерството, по административенъ редъ, да налага на притежателитѣ на воденици да правятъ разни приспособления, които може да отстранятъ врѣдитѣ и загубитѣ, които се причиняватъ на населението. Това е било въ 1894 год.

Въ 1897 год. Народното Събрание е гласувало Законъ за благоустройството на населенитѣ мѣста въ България, и чл. 36-й отъ този законъ разрѣшава изрично въпроса, какъ трѣбва да се постъпи въ такива случаи. Именно тамъ е казано, че, ако построенитѣ прѣди този законъ воденици или други подобни заведения причиняватъ нѣкаква врѣда, притежателитѣ имъ сж длъжни, по указанието на министерството, да направятъ ония съоръжения, които сж способни да запазятъ икономическитѣ интереси на съседитѣ. Въ противенъ случай, ако притежателитѣ не изпълнятъ длъжността си по доброволенъ начинъ, спира се по административенъ редъ функционирането на тия индустриални заведения. На основание на този членъ, г-да народни прѣдставители, азъ мисля, че Министерството на Обществениятъ Сгради би могло да постъпи, както спрѣмо молбата на Ямболчани, така и спрѣмо молбитѣ на всички български

градове, които би се отнесли да искатъ прилагането на нѣкои допълнителни съоръжения, имѣющи за цѣль да отстранѣятъ врѣдитъ и загубитъ, причинявани отъ разни индустриални заведения.

На основание на тия кратки съображения, азъ бихъ помолилъ г. г. народнитѣ прѣдставители да вземжъ едно рѣшение по този въпросъ специално и да го прѣпорѣчатъ на Министра на Обществения Сгради не за това, защото то се отнася само до Ямболъ, но затова, защото такива въпроси вие ще срѣщнете, като вълнуещи населението, по протежението на рѣкитѣ Марица, Янтра, Росица... (Василъ Кънчовъ: И въ София — Вайсовата воденица!) Може би, и въ София, гдѣто населението всѣка година се оплаква отъ голѣмитѣ врѣди и загуби, които му се причиняватъ отъ недоброто построяване на тия бентове. Прѣдъ видъ, казвамъ, на това обстоятелство, че отъ такива нещастия страдатъ интереситѣ не само на Ямболчани, но и на други български граждани, които иматъ имоти по край рѣкитѣ, азъ бихъ молилъ Народното Събрание да вземе по този въпросъ специално рѣшение и, като го прѣпорѣча на Министерството на Обществения Сгради, то да има това рѣшение като ръководяще начало за прилагането на съответствующитѣ мѣрки и при други оплаквания. Затова, бихъ прѣдложилъ на Народното Събрание, вмѣсто това, което прѣдлага комисията, да приеме слѣдующето нѣщо: Министерството на Обществения Сгради, съгласно втората алинея на чл. 36-й отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста, да застави притежателитѣ на воденицитѣ да приложатъ всичкитѣ мѣрки, изложени въ рапорта на техническата комисия отъ 23-й октомврий 1894 год. — окръженъ управителъ Герджиковъ, инженери Захариевъ и Жашновъ — и други, които министерството намѣри за нужно, за да се запазятъ икономическитѣ интереси на населението по протежението на р. Тунджа. Ако тѣ не се съгласятъ да изпълнятъ доброволно тѣзи мѣрки, да се постъпи съгласно послѣдната часть отъ упоменатия чл. 36-й. Тогава Министерството на Обществения Сгради ще поиска, г-да народни прѣдставители, отъ притежателитѣ на воденицитѣ да приложатъ ония подвижни бентове на своитѣ воденици, за които то е изработило планове и за изработването на които планове министерството е употребило и врѣме, и трудъ, и пари. Азъ мисля, че само по тоя начинъ може да се гарантиратъ въ бѣдѣ интереситѣ, както на населението, така и на притежателитѣ на воденицитѣ.

Вѣлко Нейчовъ: Отъ обясненията на почтения Министъръ на Обществения Сгради, Пжтищата и Съобщенията е ясно, както, впрочемъ, всички това знаемъ, че той, Министърътъ на Обществения Сгради, е въоръженъ съ единъ законъ да распореди, да направи всичко онова, което е нужно, за да се оградятъ жителитѣ на крайбрѣжнитѣ мѣстности противъ всѣкаква опасностъ отъ страна на воднитѣ стихии. Азъ не знамъ, какво рѣшение се иска отъ Народното Събрание, за да подкрѣпи по-нататъшнитѣ му дѣйствия, ако ги е почналъ. Азъ мисля, че законътъ стига, за да му развърже ръцѣтъ, както той иска — широко — за да направи всичко, което трѣбва. Слѣдователно, азъ, като

похвалявамъ усърдието на почтения Министъръ на Обществения Сгради да вземе въ внимание, въ съображение, искането на Ямболци и всички други случаи, идентични или подобни, намирамъ, че трѣбва да се задоволимъ само съ това, че ни каза самия законъ, който ние белкимъ го бѣхме заборавили и щѣхме да му дадемъ едно рѣшение излишно за него.

Лазаръ Дуковъ: Прошението, което се отнася до гр. Ямболъ — азъ така разбрахъ отъ доклада, ако е добъръ докладчикътъ да повтори — че тѣ, Ямболчани, за сега само искатъ поправка за канализацията. Нали така, г-нъ докладчикъ?

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Ямболчани искатъ да се постави градътъ имъ въ такова положение, щото да може да прѣиятствува на наводнението отъ рѣката, а така сѣщо да се избѣгнатъ ония мъчности, които прѣиятствуватъ на водата, когато влиза въ града.

Лазаръ Дуковъ: По поводъ на това прошение имамъ да кажа на г. министра, който каза да вземемъ примѣръ отъ това прошение и Събранието да вземе такова рѣшение, че това го има въ закона, но не се е изпълнявало досега. Не ще бѣде злѣ, ако направимъ нѣщо за Ямболъ, да направимъ и за други градове, особено за гр. Провадия, гдѣто гражданитѣ, когато дойде наводнение, по една цѣла седмица по баирищата стожатъ. Цѣлиятъ градъ въ три метра вода сѣди пълень; само нѣколко къщи се виждатъ по-високо. Г-нъ министърътъ самъ видѣ това. Та, като се вземжъ мѣрки за Ямболъ, трѣбва да се вземжъ мѣрки навсѣкѣждъ.

Колкото се отнася до воденицитѣ, азъ съмъ напълно съгласенъ, ако така не се разбира чл. 36-й, то да се произнесе Народното Събрание въ смисълъ да иматъ право да се оставатъ воденицитѣ сега, гдѣто сж, въ самитѣ градове или села и въ околнитѣ мѣста, навсѣкѣждъ; не да се унищожатъ, но да се поставятъ на тѣхното положение, както сж били въ началото, колкото да може водата да ги кара. Всѣки притежателъ на воденица е издигналъ бентове и като захванешъ отъ скелето до Ямболъ всичкитѣ ниви и мамули на хората се заливатъ, при единъ дъждъ всичко се изгубва, и то за 5—6 души, които иматъ такива здания. Азъ не съмъ съгласенъ да се унищожатъ воденицитѣ, защото и тѣ трѣбватъ, но да ги има толкозъ, колкото сж потрѣбни, колкото сж били въ турско врѣме, а не както сега: всички сж вдигнали язове. Такъвъ въпросъ се повдигна въ Варненската постоянна комисия, проводихъ се инженери, които, като сж отишли тамъ, тѣ сж били на противно мнѣние, но не знамъ какво сж направили съ притежателитѣ, та излѣзе, че тѣ били прави и че отъ бентоветѣ нѣмало врѣда. Затова, сега и азъ съмъ напълно съгласенъ да се даде право на г. министра, съгласно закона, да се поставятъ воденицитѣ въ първото имъ положение и даже ако нѣкои, като се поставятъ на първото имъ положение, врѣдятъ на обществото, да се заплатятъ и вдигнатъ.

Иванъ Г. Поповъ: Г-да народни прѣдставители! Трѣбва да се вземе рѣшение, за да може по този начинъ да се даде едно тълкуване на закона, защото по-напрѣдъ техническа комисия е взела едно рѣшение, за което тя е

срѣщала прѣпятствие при привеждането му въ изпълнение. Съ рѣшението, което ще се вземе сега, ще се даде такава тълкуване, че този законъ има сила да изгони ония прѣпятствия, които се срѣщатъ на съсѣднитѣ стопани на такива заведения, а въ сегашния законъ изрично е казано, че правителството може да вземе такива мѣрки по административенъ редъ, за да отстрани беспокойствията и другитѣ икономически прѣпятствия, които може да се срѣщнатъ. Съ взимането на това рѣшение ще се отстрани това съмнѣние и ще се даде такава тълкуване на закона, щото министерството ще има отворени рѣки, когато съгледа прѣпятствие и беспокойствие за съсѣдитѣ, да може по административенъ редъ да отстрани прѣпятствието. Ето защо, азъ мисля, че измѣнението, което г. Министерътъ на Обществениятъ Сгради прави, ще трѣбва да се приеме, като туй измѣнение се поправи въ такъва смисълъ: искането на Ямболскитѣ и околнитѣ граждани да се испрати въ министерството за удовлетворение, като му се прѣпоръча за всички други мѣста да прилага правилото, прѣдвидено въ чл. 36-й отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста въ Княжеството.

Димитъръ Н. Провадалиевъ: Отказвамъ се.

Вълко Нейчовъ: Отказвамъ се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Азъ ще кажа нѣколко думи. Между друго, въ прошенето има и молба за опрощаване и данъцитѣ на мѣстата, които сж били наводнени прѣзъ миналитѣ години. Комисията не взе въ внимание тая молба и я остави безъ послѣдствие. Така, че комисията има двѣ рѣшения: първото е, прошенето да се испрати въ Министерството на Обществениятъ Сгради, и второто, да се остави безъ послѣдствие молбата относително опрощаването на данъцитѣ. А пъкъ сега азъ се съгласявамъ, отъ страна на комисията, съ прѣдложението, което направи г. Министерътъ на Обществениятъ Сгради. по отношение прѣдложението на комисията.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Понеже никой не желае да говори, ще положжъ въпроса на гласуване. Г-нъ докладчикътъ казва, че комисията е на мнѣние прошенето да остане безъ послѣдствие, колкото се отнася до опрощаването на данъцитѣ. Зарадъ това, на първо мѣсто ще туржъ това мнѣние на гласуване. Подиръ туй ще положжъ на гласуване прѣдложението, което прави г. Министерътъ на Обществениятъ Сгради, за вземане едно рѣшение по въпроса, което се прочете отъ г. министра.

Полагамъ на гласуване прѣдложението на г. докладчика, за оставяние безъ послѣдствие прошенето на Ямболскитѣ граждани, относително до опрощаването на данъцитѣ, и моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Молбата за опрощаване на данъци остава безъ послѣдствие.

Ще се гласува прѣдложението на г. Министра на Обществениятъ Сгради, за да се вземе рѣшението, което той прочете вече. Моля ония, които приематъ прочетеното отъ г. министра рѣшение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Г-да прѣдставители! Постигнало е едно прошение отъ нѣкой си Димитъръ Ив. Вѣлджигеровъ. Съдържанието на това прошение въ комисията не произведе нищо друго, освѣнъ смѣхъ, защото отъ всичко се вижда, че подателятъ му като да не е въ себе си, побърканъ трѣбва да е и за това комисията го остави безъ послѣдствие. (Сотиръ Календеровъ: Какво иска той?) Нищо не може да се разбере отъ съдържанието на прошенето. (Смѣхъ. — Сотиръ Календеровъ: Ама въ резюме какво иска? Защо го дава това прошение?) Нищо не може да се разбере. (Петъръ Н. Даскаловъ: Докладчикътъ трѣбва да обясни!) Заповѣдайте, г-нъ Даскаловъ, да го прочетете. Нищо не знае какво иска. (Петъръ Н. Даскаловъ: Нека да се прочете!) Азъ ви увѣрявамъ, че и да се прочете, нѣма какво да разберете. Той иска унищожението на нѣкои ужъ мѣрки, които били взимани противъ него въ Варна съ нѣкакви канани ли.... (Смѣхъ.)

Комисията остави безъ послѣдствие това прошение. (Д-ръ Паскалъ Табурновъ: Той е лудъ човѣкъ — оставѣте го!)

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е, щото прошенето на Димитра Ив. Вѣлджигеровъ да се остави безъ послѣдствие, и моля ония г. г. народни прѣдставители, които го приематъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Едно прошение е подадено въ IX-то Обикновено Народно Събрание отъ кмета на Турско-Лѣшничката община, Троянска околия, Ловчански окръгъ, Иванъ Радевъ, съ което казва, че като разработвали въ полза на училището една мѣстност или частъ отъ поляната подъ наименование „стари турски гробища“, по едно врѣме държавата или Министерството на Финанситѣ чрѣзъ агента си продала тая нива като държавна. Третото лице, на което е била продадена, се снабдило съ крѣпостенъ актъ и засвоило тая нива.

Комисията, като разгледа искането, което тѣ правятъ, за да се отстапи тѣмъ обратно това мѣсто, се намѣри въ невъзможностъ да направи това, защото третото лице има крѣпостенъ актъ, и придобити права. А пъкъ общината ако мисли, че има право, нѣма освѣнъ да заведе искъ противъ третото лице, да докаже своитѣ права и да обсеби мѣстото. Затова, комисията остави искането на тоя кметъ безъ послѣдствие съ едно само съжаление, че бившето правителство е допушало да ставатъ такива обсебвания на общински имоти отъ страна на държавата.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Никой не се обажда.) Понеже никой не желае да говори, ще туржъ на гласуване мнѣнието на комисията, щото прошенето на кмета на Турско-Лѣшничката община, Иванъ Радевъ, да остане безъ послѣдствие. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Остава безъ послѣдствие.

Вълко Нейчовъ: Азъ прѣдлагамъ да се вдигне за сѣданието.

Прѣдсѣдателствуещий Йовъ Титоровъ: Двѣ хиляди прошения имаме, г-нъ Нейчовъ, и за това трѣбва да за-сѣдаваме повече.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Васили Мариница Петкова, жителка отъ с. Блъеничево, Луковитска околия, слѣдъ като разказва, че прѣзъ 1896 год. се женила, но най-сетѣ мжжътъ ѝ я оставилъ и тя останала съ дѣца, прѣд-ставява едно свидѣтелство за че е бѣдна и нѣма отъ нигдѣ никаква помощъ, и моли Народното Събрание да ѝ отпусне 300—400 л. помощъ.

Комисията остави това прошение безъ послѣдствие и азъ ходатайствувамъ и Народното Събрание да го остави безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствуещий Йовъ Титоровъ: Понеже никой не желае да говори ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията по прошения на Васили Мариница Петкова, което е: прошениято да се остави безъ послѣдствие. Моляж ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Пропениято остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Георги Аврамовъ Слѣпий, отъ София, дава едно прошение до г. прѣдсѣдателя на Народното Събрание и моли да му се отпусне една сума отъ 2.000 л., за да може да отпечата нѣкакви свои пр-изведения, съ които щѣлъ да докаже и прѣдъ външния свѣтъ, че и въ наскоро освободената България има слѣпи хора, които можтъ да бждатъ полезни и на себе си и на обществото. (Сотиръ Календеровъ: Едно такова про-шение се разглежда и по-рано!) Това само не е; има много такива отъ него.

Комисията намѣри, че това прошение не може да се удовлетвори; обаче, тя рѣши да се испрати въ Министер-ството на Народното Просвѣщение, което, ако намѣри, че това умотворение, което е написалъ просителътъ Георги Аврамовъ Слѣпий, заслужава едно възнаграждение, нѣма освѣнъ да го удовлетвори.

Д-ръ Кирякъ Н. Провадалиевъ: Г-да народни прѣд-ставители! Въ прошетарната комисия често постѣпватъ прошения отъ такъвъ характеръ, прошения, които не сж за прѣдъ хора, тѣй да се каже. Съ подобни прошения ние губимъ само златното си врѣме да гледаме и да четемъ разни глупости и за тѣхъ да гласуваме. Затова, азъ поканвамъ Народното Събрание да се съгласи съ мене да вземе едно рѣшение и да каже: че прошения отъ такова естество, каквото е това, което го имаме по-напрѣдъ тукъ, отъ което не се разбира нищо, да оставятъ не безъ послѣдствие; но да се оставятъ безъ слѣдствие, безъ да бжде сезирано Народното Събрание. Азъ помнѣж, че тукъ имаме прѣди пѣколко дена едно прошение отъ нѣкой си, който изобрѣ-тилъ *perpetum mobil* и той отне $\frac{1}{2}$ часъ врѣме на Народното Събрание, безъ да ни докаже какво иска този човѣкъ. Това е злоупотрѣбление, това е скандалъ отъ страна на такива хора, които дохождатъ тукъ да отниматъ врѣмето на Събранието и да ни сезиратъ съ разни глупости. Затова, азъ мисля, че това рѣшение, което азъ прѣдлагамъ да се

вземе, е много умѣстно; защото ще се избавимъ по тои начинъ, както комисията, така и ние отъ излишна работа.

Лазаръ Дуковъ: Г-да прѣдставители! Такова прѣд-ложение отъ г. Провадалиева не може да се приеме, защото най-напрѣдъ не е конституционно. Тозъ, който се обръща къмъ Народното Събрание за каквато и да е милостъ, той може да нѣма право, но Народното Събрание трѣбва да разгледа прошениято му и да поддържи неговото искане или да го отхвърли. Да се даде такова право на комисията или кой и да е другъ да го остави безъ послѣдствие, не е добръ. Може да бжде добръ по мнѣнието на нѣкои лица отъ комисията и да намѣрватъ, че просителътъ не е правъ, но може по мнѣнието на други да е правъ и да се удобри. Затуй, азъ мисля, на никакви частни лица мнѣнието да не гледаме. Азъ съмъ на мнѣние, че въѣко едно прошение трѣбва да се докладва, само въ резюме, и като чуе доклада, Народното Събрание да го приеме или да го отхвърли. Но такъвъ принципъ да приемемъ, да рѣшаватъ по едно про-шение нѣкой само лица, ще бжде смѣшно; затуй, да не се приема. Просби такива тоже да се докладватъ въ резюме. Не е глупавъ тозъ, който подава прошение, но глупавъ е тозъ, който го поддържа. Въпросътъ, повдигнатъ отъ г. Прова-далиева, сега не може да се разисква. Той трѣбва да се тури на дневенъ редъ. Днесъ имаме да разглеждаме само прошения.

Прѣдсѣдателствуещий Йовъ Титоровъ: Този въпросъ, който повдигна г. Провадалиевъ, не може да разискваме сега. Може да се тури на дневния редъ и тогазъ да се разисква. Сега е въпросътъ по прошения на Георги Аврамовъ Слѣпий. Понеже никой другъ не желае да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: да се испрати прошениято въ Министерството на Народното Просвѣщение за удовлетворение, ако то го намѣри основа-телно. Който отъ г. г. прѣдставителитъ приема това мнѣние, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Постѣпило е едно заявление отъ Милана Миленковъ, жителъ Софийски, който казва, че понеже билъ осѣденъ на глоба 102 л. и 40 ст., за гдѣто били намѣрени карти за игране безъ печатъ и нѣмало отъ кждѣ да плати, моли Народното Събрание да му я опрости.

Комисията рѣши да се остави това прошение безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствуещий Йовъ Титоровъ: Понеже никой не иска думата, ще дамъ на гласуване. Който приема мнѣ-нието на комисията, щото прошениято на Софийския жителъ Миланъ Миленковъ да се остави безъ послѣдствие, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Пропения отъ бившия писаръ при Врачанското държавно ковчежничество прѣзъ 1895/97 год., Сава М. Джамбазовъ, отъ гр. Ески-Джумал. Просителътъ казва, че прѣзъ това врѣме, като чиновникъ въ казначейството, съгледалъ, че казначейтъ промѣнявалъ паритѣ, вмѣсто златни, турилъ сребърни, и обратно, за да придобие извѣстна полза. Донесълъ билъ за това на на-длежащото мѣсто, взели се мѣрки, и се констатирало, че наистина казначейтъ промѣнявалъ пари. Сега, за това, че

направилъ донесение, шпионство, иска да го възнагради Народното Събрание.

Комисията остави прошенето му безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Ще се гласува. Който приема мнѣнието на комисията, щото прошенето на Сава М. Джамбазовъ, отъ гр. Ески-Джумая, да се остави безъ послѣдствие, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Д-ръ Свѣтозаръ Арновлевичъ, бившъ окръженъ лѣкаръ, а сега волнопрактикующъ въ Враца, подава прошение и казва, че понеже билъ 6 години и 6 мѣсеци на служба и затова врѣме, на основание на Закона за пенсиятъ, му сж правени одрѣжки и понеже сега билъ уволненъ, моли да му се възвърнатъ тия пари.

Комисията остави безъ послѣдствие искането на просителя.

Спасъ Ивановъ: Г-да! Имаме мнѣнието на двѣ сѣдилища по този въпросъ. И, дѣйствително, много чиновници сж внесли одрѣжки и сега уволнени не могатъ да ги вземжтъ. Апелативнитѣ сѣдилища Русенското и Софийското, сж рѣшили, че на такива чиновници трѣбва да се възвръщатъ паритѣ. Върховниятъ Касаціоненъ Сѣдъ е отказалъ въ единия случай, като е рѣшилъ да се остави безъ послѣдствие рѣшението на Софийския апелативенъ сѣдъ. Въпросътъ пъкъ по рѣшението на Русенската апелация е оставенъ и ще се повърне рѣшението. Този въпросъ е оставенъ да се рѣши отъ общото събрание на Касаціонния Сѣдъ. Затова, азъ бихъ желалъ, ние, като законодателно тѣло, да дадемъ едно тълкуване на закона; защото законътъ не е ясенъ. Да се даде тълкуване, дали може да се повръщатъ тия одрѣжки или не. Азъ мислжъ, че ние, като законодателно тѣло, понеже въпросътъ е споренъ, не е още рѣшенъ, сме компетентнитѣ да се произнесемъ върху тълкуването на закона, дали може да се повръщатъ тия одрѣжки или не. Моето мнѣние лично е, да се повръжтъ, защото не е справедливо да се взиматъ отъ едни лица за обогатяването на други; това не е справедливо. Затова, азъ бихъ далъ тълкуване на члена отъ Закона за пенсиятъ, който нѣмамъ сега тукъ, че на ония лица, които по Закона за пенсиятъ нѣматъ право да се ползватъ отъ пенсия, да се повръщатъ одрѣжките.

Василъ Кжнчовъ: Г-да! Менѣ ми се струва, че ние не можемъ да направимъ сега нищо; има законъ внесенъ наново, който ще разгледваме, и тамъ, по единъ или другъ начинъ може да се постанови нѣщо. А тукъ, по това прошение, менѣ ми се струва, че мнѣнието на комисията е най-право, понеже досега никому не сж повръщани паритѣ, на основание Закона за пенсиятъ. Нѣма нужда сега да рѣшаваме въпроса да се повръщатъ или не. Разъ не сж давани никому, нѣма защо и на този човѣкъ да размишляваме, дали да му се повръжтъ или не. (Гласове: Да се гласува!)

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Понеже никой другъ не желае да говори по прошенето на Д-ръ Арновлевича, ще го дамъ на гласуване. Мнѣнието на комисията е да се остави прошенето безъ послѣдствие. Подиръ туй иде мнѣнието на г. Спасъ Ивановъ, което е да се удовлетвори.

Най-напрѣдъ ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се остави безъ послѣдствие прошенето на Д-ръ Свѣтозара Арновлевичъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Жителитѣ на с. Присяка, Ловчанска околия, сж подали прошение, съ което казватъ, че прѣзъ 1897 год. посѣвитѣ имъ били много поврѣдени отъ дѣждоветѣ, прѣзъ 1898 год. колкото ниви имали посѣти, били убити отъ градушка, което се констатираше отъ една комисия, която оцѣнила загубата 80 и 100 на стотѣ, а тази година били съвършено слаби отъ сушата. Когато се плащала градобитнината, платило имъ се само 15%. Сега молятъ да имъ се увеличи възнаграждението, прѣдвидѣно за градобитнина, поне съ още 50%, понеже това заплащане 15% не било справедливо.

Комисията, прѣдъ видъ на сжществуващото опрѣдѣление въ закона, остави това прошение безъ послѣдствие, и азъ моля Народното Събрание сжщо така да го остави безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Понеже никой не желае да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията по прошенето на жителитѣ отъ с. Присяка, Ловчанска околия, което е да се остави безъ послѣдствие. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Прошението остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Желѣзко Вълчевъ, жителъ отъ с. Кочина, и Стефанъ Пеневъ, отъ с. Кали-Петрово, Силистренска околия, като казватъ, че прѣзъ 1898 год. били продадени имотитѣ имъ затова, че сж били поржчители за нѣкои обвиняеми, че нѣма да се отклонжтъ, а тѣ избѣгали и затуй били осждени на глоба, молятъ да имъ се възвръжтъ имотитѣ обратно, сирѣчь да имъ се опростжтъ паритѣ.

Комисията намѣри, че Народното Събрание не може сега да направи нищо, още повече, че сжществува едно рѣшение, и остави това заявление безъ послѣдствие.

Спасъ Ивановъ: Азъ мислжъ, че можеше да не вземаме такова рѣшение. Ако сме направили едно исклучение, да не узаконяваме поне такъвъ принципъ. Защото това ще бжде единъ развратъ и поощряванъ още отъ Събранието. Ще захванжтъ прѣстѣпниците да ставатъ поржчители единъ за други, за да се даде възможност на убийцитѣ да избѣгватъ и сетнѣ поржчителитѣ имъ да искатъ да имъ се опрости това, съ което сж гарантирали. По-такъвъ начинъ нѣма да улавяме прѣстѣпниците да ги задържаме и ги наказваме. Законодателятъ, ако е постановилъ да се пускатъ подъ гаранция, той е гонилъ двойна цѣль: първо, да се не отклоняватъ и, второ, да се улесни правосждието да се издири справедливостта. Ако ние узаконимъ такова искане, тогава ние бъркаме въ функциитѣ на нашето държавно устройство; тогава ние бутваме една отъ най-сжщественитѣ функции, именно правосждието. Ето защо, това заявление трѣбва да се остави безъ послѣдствие. Който гарантира за единъ прѣстѣпникъ трѣбва да знае, че този прѣстѣпникъ може да избѣга или не; ако е увѣренъ, че този прѣстѣпникъ нѣма

да избѣга и ще се яви прѣдъ правосъдието, за да бѣде наказанъ или оправданъ да му става поржчителъ; ако ли е увѣренъ, че ще избѣга да не гарантира за него и да не прѣпятствува на правосъдието. Ето защо, съмъ противъ тѣзи опрошавания и ще моля Народното Събрание да не създава такъвъ лошъ прецедентъ, да не бѣва една отъ най-сжщественитѣ функции на нашето държавно управление.

Страти Димитровъ: Отказвамъ се.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Понеже никой другъ не иска да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошенито на Желѣзка Вълчевъ, отъ с. Кочина, и Стефана Пеневъ, отъ с. Кали-Петрово, Силистренска околия, да се остави безъ послѣдствие. Които отъ г. г. народнитѣ прѣдставители приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Сотиръ Календеровъ: Какво болшинство? 10 души гласуватъ!

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Азъ виждамъ, че има болшинство, г-нъ Календеровъ.

Сотиръ Календеровъ: Повече отъ 6 души не вдигнахъ ржка! (Смѣхъ. — Гласове отъ дѣсницата: А а а!)

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Ако оспорявате, ще дамъ на гласуване още единъ пжтъ. (Сотиръ Календеровъ: Оспоривамъ!) Тогавъ ще дамъ на гласуване втори пжтъ мнѣнието на комисията по прошенито на Желѣзка Вълчевъ и Стефана Пеневъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Орханйиската градска община е подала заявление до Народното Събрание и иска да ѝ се отстъпи въ града едно мѣсто, което напрѣдъ било джамия и служило за черква, за поправка на която били похарчени въ разни врѣмена около 3.000 л. Правителството, като взело прѣдъ видъ, че джамийското мѣсто е държавно, обявило публиченъ търгъ. Общината наддавала, за да не понадне въ частни ржци и въ сжщото врѣме завела искъ противъ държавата. Сега моли Народното Събрание да постанови, щото депозиранитѣ 5.478 л. срѣщу продажбата да ѝ се повържатъ и по тоя начинъ спорътъ за мѣстото да се разрѣши въ полза на общината.

Комисията, като разгледа това прошение, прѣдъ видъ че за тѣзи нѣща, за които се говори въ заявлението, нѣма никакви документи, въобще нѣма никакви доказателства, рѣши: да иска мнѣнието на Министерството на Финанситѣ, за да може да се произнесе Събранието по този въпросъ. Комисията е на мнѣние: да се испрати това прошение въ Министерството на Финанситѣ да даде своето мнѣние.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Понеже никой не желае да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошенито на Орханйиската градска община да се испрати въ Министерството на Финанситѣ, за да се иска мнѣнието му. Моля ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Управляющиятъ Хебибчевското училищно настоятелство, Харманлийска околия,

казва, че прѣзъ 1897 год. р. Марица, при дѣсения брѣгъ на която се намира с. Хебибчево, което е близо до турската граница, придошла така много, щото наводнила мѣстата имъ, и понеже вслѣдствие на това селянитѣ не били въ състояние да исплатятъ сумата, съ която би трѣбвало да се поддържа училището, моли, щото държавата да се притече на помощъ да отпусне всичката сума, потрѣбна на настоятелството, за поддържане на това училище. (Петко Каравеловъ: За колко врѣме?) За една година — прѣзъ 1899/900 год.

Комисията, като разгледа това прошение, остави го безъ послѣдствие; защото отъ този родъ искания сжществуватъ много и надали ще се намѣржатъ толкова много суми, за да бѣджатъ удовлетворени тия искания.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Понеже никой не желае да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошенито на управляющия Хебибчевското училищното настоятелство, Харманлийска околия, да се остави безъ послѣдствие. Които отъ г. г. прѣдставителитѣ сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, прошенито остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Василка Д. Караджова, отъ гр. Карнобатъ, е подала едно прошение, въ което, като казва, че сѣмейството ѝ състои отъ петъ члена, моли за най-голѣмата си дѣщеря, която е ученичка въ Пловдивската дѣвическа гимназия, да ѝ се отпусне стипендия, за да може да довърши курса на гимназията.

Комисията рѣши: да се остави това искане безъ послѣдствие. (Гласове: Прието!)

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Понеже никой не желае да говори, ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошенито на Василка Д. Караджова, отъ гр. Карнобатъ, да се остави безъ послѣдствие. Които отъ г. г. народнитѣ прѣдставители приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Нѣколко жители отъ гр. Панагюрище сж подали прошение прѣзъ 1897 год. и се оплакватъ, че прѣзъ мѣсецитѣ: августъ, септемврий, октомврий и ноемврий наредъ нѣколко дена постоянно избухвалъ пожаръ въ гр. Панагюрище, а особено забѣлжтелно било това обстоятелство, че този пожаръ бивалъ всѣки пжтъ между 3 и 4 часѣтъ слѣдъ пладнѣ; така напр. на числата: 1-й, 5-й, 12-й, 15-й, 16-й и 31-й августъ, 8-й и 10-й септемврий и 11-й ноемврий всѣкога отъ 3—4 часѣтъ послѣ пладнѣ избухвалъ пожаръ въ града; изгорѣли нѣкои и други плѣвници, обградени съ дуваръ, плѣтъ и т. н.; подали прошение до министерството, за да имъ се исплатятъ унищожениитѣ отъ пожара имоти, но понеже Панагюрище е градецъ и не билъ признатъ въ числото на мѣстноститѣ, за които се исплаща по Закона за пожаритѣ, затуй искатъ да имъ исплати държавата вънъ отъ Закона за пожаритѣ. Наистина, правителството се е позаинтересувало да научи, като какво може да бѣде това и между другото намѣрило: освѣтъ че оцѣнката на тия имоти станала много голѣма, но още, понеже казватъ, че сж бѣдни и искатъ държавата да имъ се притече на по-

моощь, то намѣрило, че една отъ пострадавшитѣ, които се тжжътъ, имала освѣнѣ една добра кѣща, но и нѣколко хиляди левчета въ банката.

Комисията рѣши да се остави това прошение безъ послѣдствие.

Лазаръ Дуковъ: Това прошение не може да се удовлетвори, но да не е този мотивътъ, че понеже този, който изгорѣлъ и просилъ ималъ кѣща и пари въ банката, то да се остави прошениято безъ послѣдствие. (Докладчикъ Николай Ненчовъ: Като бѣдни се прѣпорѣчватъ!) Да бѣше г. министъръ да му прѣпорѣчае да внесе Законъ за пожаритѣ и да се попълни нѣкакъ законътъ противъ тия, които палѣтъ, за да се гарантиратъ по-добърѣ имотитѣ на хората; защото, както е сега, дѣйствително не се гарантиратъ имотитѣ на хората. Дали по нѣкое природно явление, или макусъ се палѣтъ хората, та произлизатъ тѣзи пожари, не знаѣмъ. Една шайка сега въ Провадийската околия има, която чудесни работи върши. Затова, ако бѣше тукъ г. министърътъ, да вземе актъ отъ туй, да поправи Закона за пожаритѣ, защото се опустошаваме едни други самички. А това е много позорно.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Понеже другъ никой не желае да говори по това прошение, ще дамъ на гласуване прѣдложението на комисията, което е: да се остави безъ послѣдствие прошениято на: Никола Каншовъ, Богоя Д. Чернирадовъ, Иванъ М. Финджековъ, Галатионъ П. Павловъ, Нено Цв. Финджековъ, Никола Ст. Караколювъ, Стоянъ Ст. Брадестиловъ, Рада Георгиевица Мотекова и Анна Иваница Донкова, жители на гр. Панагюрище. Които отъ г. г. народнитѣ прѣдставители приематъ прѣдложението на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Промение отъ Гана Найденова, по мжжъ Стоилова, отъ гр. Карлово, съ което иска възнаграждение, което да бѣде такова, че ѣ се признава правото като на бивша поборница, защото прѣзъ 1876 год. въ Клисура била ушила знамето на възстаницитѣ.

Комисията остави прошениято ѣ безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Понеже никой не иска думата, ще се гласува. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, щото прошениято на Гана Найденова, отъ гр. Карлово, да се остави безъ послѣдствие, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Остава прошениято безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Молба отъ Д. Климатияносъ, живущъ въ гр. Свищовъ, съ която казва, че прѣзъ 1877 год., като навлѣзли рускитѣ войски въ Свищовъ, когато той отсъствувалъ, завзели му магазинѣ съ зърнени произведения и едно голѣмо количество каменна солъ. Властѣта продала всичката му стока и паритѣ внесла въ градската каса. Сега, понеже тогазъ пострадалъ, иска народното прѣдставителство да му се притече на помощъ, защото билъ поинадналъ.

Комисията остави това прошение безъ послѣдствие.

Петко Каравеловъ: Азъ съмъ съгласенъ съ това прѣдложение на комисията, защото е свършено правилно.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Ще се гласува. Моля тия г. г. прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, щото прошениято на Д. Климатияносъ, живущъ въ гр. Свищовъ, да се остави безъ послѣдствие, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Молба отъ жителитѣ на с. Герделий, Карнобатска околия, съ което молжѣтъ да имъ се отпусне помощъ, защото пострадали отъ суната.

Комисията го остави безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Ще се гласува. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, щото прошениято на жителитѣ отъ с. Герделий, Карнобатска околия, да се остави безъ послѣдствие, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Остава се безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Молба отъ Рашка Цановъ, отъ с. Букъовецъ, Орѣховска околия, съ която казва, че въ 1877 год. билъ търговецъ, но пропадналъ, понеже стоката му била разграбена, и днесъ, понеже е немоощенъ, иска помощъ.

Комисията остави прошениято му безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Ще се гласува. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, щото прошениято на Рашка Цановъ, отъ с. Букъовецъ, Орѣховска околия, да се остави безъ послѣдствие, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Остава се безъ послѣдствие.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Двама Сливенски граждани, Никола С. Задгорски и Георги Мудевъ, сж подали прошения, въ които казватъ, че като взели пари взаимно-образно отъ държавата още прѣзъ 1878 год., за да си направѣтъ кѣщи, днесъ не могатъ да ги исплатѣтъ, и молжѣтъ Народното Събрание... (Петко Каравеловъ: Въ коя година?) Слѣдъ руско-турската война. Взели пари отъ държавата, направили си кѣщи, днесъ правителството искало паритѣ, дало ги подъ сждъ, и понеже нѣмали възможность да ги платѣтъ, молжѣтъ Събранието да имъ ги опрости. Върху тия нѣща сж искани свѣдѣния отъ министерството, обаче то, съ едно кратко писмо, казва, поврѣща нѣколко прошения, които са били подадени въ тази смисълъ, на брой 13, и казва, да се не уважаватъ тѣзи просби, защото има много такива и, ако се удовлетвори, държавата ще рискува съ едно количество доста значително.

Комисията намѣри за добръ да се оставѣтъ прошенията на тия двама просители безъ послѣдствие.

Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: За да може почитаемото народно прѣдставителство да се произнесе, както се слѣдва, азъ ще дамъ нѣкои свѣдѣния. Прѣзъ 1878 год., при настѣжването на рускитѣ войски и оттегляването на турскитѣ отъ гр. Сливенъ, послѣднитѣ запалили една частъ отъ града, вслѣдствие на което изгорѣли повече отъ 100 кѣщи. Румелийското правителство отпуснало на тия пострадавши, споредъ сѣмействата имъ, по 400—500 л. и т. н. На всички тия сѣмейства сж били отпуснати пари да си построятъ кѣщи, подъ условие, слѣдъ двѣ години отъ деня на отпушането паритѣ, да ги исплатѣтъ. На-

стжива този моментъ, правителството вижда, че не сж въ състояние да исплатятъ тия пари и така е продължавала работата до 1895 год., когато правителството ги дава подъ сждъ, взима изпълнителни листове и налага секвестъръ на сжщитъ тия къщи. Тия къщи сж малки бараки и хората сега, за да отървътъ кочинкитъ си, така да се каже, гдѣто живѣятъ, намѣрили сж за добръ да направятъ апелъ прѣдъ Народното Събрание, като последна инстанция. Менѣ ми се струва, че пари, които се даватъ срѣщу пожаръ, се хвърлятъ въ пожара. Прѣди нѣколко години правителството е отпуснало 1.000.000 л. на Котленци. Азъ можъ да увѣржъ правителството, че слѣдъ една, петъ или десетъ години тия пари ще се опростятъ на Котленци, защото нѣма какво да имъ се вземе. Така щото, щомъ паритъ сж били отпуснати за да си направятъ къщи, менѣ ми се струва, че би било въ интересъ на държавата да се опростятъ на 500 сѣмейства тия пари, отъ колкото тия сѣмейства да се направятъ на просияшки. Бждѣте увѣрени, че ако се настоява да се взематъ тия пари, правителството ще спечели най-много 2.000 л., но въ замѣна на това ще създаде четири просияшки сѣмейства. Менѣ ми се струва, че държавата ще прѣдпочете да нѣма толкова просияшки сѣмейства, отколкото да вземе 2.000 л. (Докладчикъ Николай Ненчовъ: Сумата е за 4.548 л.!) Грошове сж, а не левове. Азъ знажъ положително, защо сж давани по 40—50 руски рубли.

Иовчо Теневъ: Г-да народни прѣдставители! Подобни суми има отпуснати на всѣкъждъ въ Южна-България, и особено въ това врѣме, когато Шмитъ дойде въ Румелия и пое финансовото управление на Источна-Румелия. Такива пари сж отпуснати на всички, на които къщитъ изгорѣхж. Така щото, случаятъ е такъвъ, че на много сж дадени такива пари и на много отъ тѣхъ Събранието ги е опростило. Такъвъ е този случай и азъ ще моляжъ Народното Събрание да опрости тия пари.

Петко Каравеловъ: Азъ тоже нѣмамъ нищо противъ да се опростятъ тия суми на хората, но едно бихъ желалъ да знажъ: дали другитъ хора отъ 100-тѣ, за които говори г. Д-ръ Нейовъ, сж исплатили дълга си или не сж.

Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: На всичкитъ сж опростени, г-нъ Каравеловъ! Тия просители не сж знажли кждъ да се отправятъ!

Петко Каравеловъ: Тогава, нѣмамъ нищо.

Василъ Кънчовъ: Азъ мисля, че Народното Събрание не трѣбва да опрощава такива суми, защото ще дадемъ поводъ, на всѣко мѣсто, гдѣто стане пожаръ, да искатъ отъ държавата да взематъ пари, съ цѣлъ да не ги платятъ, както стана съ гр. Котелъ. Слѣдъ 2 години ще искатъ разсрочка, слѣдъ 5 години пакъ ще искатъ и никой пътъ нѣма да платятъ капитала. Може би да е правъ г. Д-ръ Нейовъ, че ще разоримъ много сѣмейства, но по принципъ не би трѣбвало да се прощаватъ такива пари, защото ще донесатъ много пакости.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Испузнахъ да кажж, че по този въпросъ сж искани свѣдѣния отъ Министерството на Финанситъ и отъ тѣхъ се вижда, че просителитъ

не заслужаватъ опрощаването на тия пари. (Гласове: Защо?) Защото отъ всичко се вижда, че сж били състоятелни.

Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: Иматъ едни бараки, г. Ненчовъ! Азъ поне лично познавамъ хората.

Константинъ Панайотовъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се струва, че би трѣбвало да знаемъ и друго нѣщо, именно: има ли нѣкои доказателства за тѣхното имотно състояние.

Докладчикъ Николай Ненчовъ: Нѣма нищо, но се вижда, че министерството е дирило и събирало свѣдѣния и казва, че отъ събранитъ му свѣдѣния се вижда, че на тия хора не заслужаватъ да бждатъ опростени.

Константинъ Панайотовъ: Думата ми бѣше тази, че при тѣхното прошение нѣма никакви доказателства, отъ които да се вижда, че не сж състоятелни, и не се знае какво е станало съ изпълнителнитъ листове. Като е така, менѣ ми се струва, че нѣма защо да се опрощаватъ тия пари. Азъ нѣмамъ нищо противъ опрощаването имъ, но трѣбва да се удостоверимъ въ тѣхното справедливо искане, че сж беспомощни, че нѣматъ срѣдства и че за да се удовлетвори правителството, трѣбва да продаде къщитъ имъ.

Славчо Бабаджановъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се струва, че не би трѣбвало тѣкозъ строги да се показваме, особено при такива минимални искания. Азъ съмъ съгласенъ съ мисълта на г. Д-ръ Нейова, че по-добръ е държавата да се лиши отъ 2.000 л., отколкото да създаде четири нещастни сѣмейства; по-добръ ще направимъ ако ги опростимъ, отколкото ако бждемъ сжкперници. Опасенията на г. Кънчова нѣматъ си мѣстото и нѣма защо да сж голѣми, защото въ конкретна форма разрѣшаваме въпроса. И ако се яви нѣкой, който да иска да злоупотребява, нѣма да му опростимъ.

Г-нъ докладчикътъ каза, че министерството е събрало нѣкои свѣдѣния, но не се вижда какви сж тѣ. Той каза, че не заслужавало да имъ се опростятъ тия пари. Но менѣ ми се струва, че на честната дума на нашия колега — толкозъ повече, че г. Д-ръ Нейовъ е билъ окруженъ управителъ — който твърди, че такова е материалното положение на просителитъ, менѣ ми се струва, казвамъ, че нѣма защо да не даваме вѣра на неговитъ думи, и на основание на това, което се намира въ книгата, ще направимъ актъ на справедливостъ, ако опростимъ тия пари.

Д-ръ Тодоръ Стаменовъ: Менѣ ми се струва, г-да прѣдставители, че по-голѣма вѣра трѣбва да се дава на това, което е прибавено къмъ прошенияето. Тамъ има прибавено едно отношение на министерството, което казва, че не трѣбва да се опрощаватъ тия пари. (Славчо Бабаджановъ: Ама не казва на какво основание!) И ако едно министерство, слѣдъ като е направило тщателно изслѣждане на работата, иде да утвърди, че просителитъ не заслужаватъ да имъ се опростятъ тия пари, азъ не знажъ, защо да не даваме вѣра на него, а на прѣдположения да разрѣшаваме въпроса. Азъ моляжъ да се уважи мнѣнието на г. докладчика.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Ще дамъ на гласуване. На първо мѣсто е мнѣнието на комисията, което е, щото прошенията на Никола С. Задгорски и Георги Мудевъ, отъ гр. Сливенъ, за опрощаване на взаимнообразно дадената имъ помощъ, да се оставятъ безъ послѣдствие.

На второ мѣсто е мнѣнието на г. Д-ръ Нейова, поддържано отъ нѣкои г. г. оратори, което е, щото тия пари да се опростятъ.

Ще дамъ на гласуване най-напрѣдъ мнѣнието на комисията, слѣдъ което, ако се не приеме, ще дамъ на гласуване прѣдложението на г. Д-ръ Нейова. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Значи нѣма нужда да се гласува втори пътъ.

Василъ Кънчовъ: Може нѣкои да се въздържатъ!

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Тогазъ ще дамъ на гласуване прѣдложението на г. Д-ръ Нейова, което е: да се опростятъ дължимитъ суми отъ Никола С. Задгорски и Георги Мудевъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ това прѣдложение на г. Д-ръ Нейова, да си вдигнатъ ржката. (Гласове: Болшинство! — Други гласове: Меншество!) Моля г. г. квесторитъ да прѣброжатъ гласовѣтъ.

Квесторъ Никола Боневъ: Тринайсетъ души нѣма. Меншество е!

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Тогазъ, г-да прѣдставители, първиятъ пътъ бѣше меншество и сега меншество; значи, не се рѣшава нищо.

Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: Щомъ първото падна, второто остава въ сила. (Гласове: Да се гласува съ ставане на крака!)

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Менѣ ми се струва, че ще бѣде справедливо да стане прѣброяване на присѣтствующитъ г. г. народни прѣдставители и да се подложи на ново гласуване, както искането на комисията, така и искането на г. Д-ръ Нейова, ако, разбира се падне искането на комисията, защото ние се намираме при два вота меншество и, слѣдователно, не даваме никакъвъ край на молбата на тия просители. (Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Какво прѣдлагате, г-нъ Чорбаджиевъ?) Азъ прѣдлагамъ да се прочетемъ колко сме, и слѣдъ това да стане ново гласуване: първо, мнѣнието на комисията и, ако то падне, да се гласува прѣдложението на г. Д-ръ Нейова.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Да се прѣброяваме колко сме, нѣма защо. Азъ оттукъ постоянно бѣлѣжж и знамъ колко прѣдставители има и въ минутата, когато нѣма законното число, азъ самичкъ ще кажа, че нѣма законното число и ще вдигна засѣданието. Че има повече отъ 54 души, това го виждамъ. (Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Дайте да се обяснимъ!) Моля, моля! Въпросътъ е, че ние гласувахме първиятъ пътъ, и бѣше меншество, втори пътъ гласувахме и пакъ излѣзе меншество.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Азъ не констатирамъ, че нѣма нужното число прѣдставители, напротивъ, има, но за да може да се произнесе, колко сж за и колко сж про-

тивъ, затова е необходимо да се прочетемъ. А че тукъ има нужното число прѣдставители, това е повече отъ очевидно.

Кръстанъ Доцевъ: Понеже се намираме при двѣ гласувания съ резултатъ меншество, то най-исходниятъ пътъ е този: да се гласува изново и да се види, колко сж гласували за едното и колко за другото мнѣние.

Паскалъ Гълъбаровъ: За да може да се разрѣши този въпросъ, азъ мисля, че най-добъръ е да се испрати това прошение въ Министерството на Финанситъ. (Гласове: Това е ново прѣдложение!) Тогазъ не остава освѣнъ да се гласува още веднажъ.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Моля ви се, г-да народни прѣдставители! (Петъръ Н. Даскаловъ: Азъ мисля . . .) Моля Ви се, г-нъ Даскаловъ!

Г-да народни прѣдставители! По този въпросъ трѣбва да има едно рѣшение, защото ако нѣма рѣшение, работата не знамъ какъ ще бѣде. Г-нъ Чорбаджиевъ прѣдлага да се пристъпи отново къмъ разрѣшението на въпроса, и на първо мѣсто . . . (Иванъ Г. Поповъ: Нѣма нужда. И двѣтъ сж меншество!) Г-нъ Поповъ! Защо да нѣма нужда, когато прошенията или трѣбва да се удовлетвори, или трѣбва да се отхвърлятъ.

Иванъ Я. Поповъ: Прѣдлагамъ да се гласува мнѣнието на комисията и да се прочетатъ гласовѣтъ.

Петъръ Н. Даскаловъ: Не може да има меншество и въ двата случая. Въ единия случай все ще има болшинство. Да се гласува още веднажъ и ще видите, че за едното прѣдложение ще има болшинство.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Азъ не можъ да разберъ Народното Събрание какво иска.

Петъръ Н. Даскаловъ: Казвамъ, че не може да има меншество и въ двата случая. Да се гласува още веднажъ и ще видите, че за едното рѣшение ще има болшинство.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Тогава, ще пристъпимъ отново къмъ гласуване. Най-напрѣдъ ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошенията на Никола Задгорски и Георги Мудевъ да се оставятъ безъ послѣдствие. Моля ония г. г. прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. Моля г. г. квесторитъ да прочетатъ гласовѣтъ.

Квесторъ Никола Боневъ: (Слѣдъ прочитането на гласовѣтъ.) 27, съ мене 28 души. И азъ съмъ за мнѣнието на комисията.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Ще дамъ на гласуване противното, именно мнѣнието на г. Д-ръ Нейова. Ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ мнѣнието на г. Д-ръ Нейова — да се уважатъ молбитъ на Никола С. Задгорски и Георги Мудевъ, да си вдигнатъ ржката. Моля г. г. квесторитъ да прочетатъ гласовѣтъ.

Квесторъ Никола Боневъ: (Слѣдъ прочитането на гласовѣтъ.) 19 души гласуватъ за мнѣнието на г. Д-ръ Нейова.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Значи, приема се мнѣнието на комисията. (Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: 47 души присѣтствуватъ!)

Понеже врѣмето е доста напрѣднало . . .

Михаилъ К. Сарафовъ: Дозволѣте една забѣлѣжка да направѣж. Ако е работата за опрощаване на пари, би трѣбвало да присѣтствува и г. Министърътъ на Финансите. (Единъ прѣдставителъ: Има свѣдѣния отъ него!)

Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: Азъ настоявамъ, че нѣма болшинство въ Събранието.

Прѣдсѣдателствующия Иовъ Титоровъ: Азъ Ви изобличавамъ, г-нъ Нейовъ! Не съмъ азъ лицето, което ще работи безъ нужното число! Вие злоупотрѣбвате! Не е истина това, което говорите!

Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ: Да се констатира: има ли нужното число прѣдставители. Не е само Ваше право!

Прѣдсѣдателствующия Иовъ Титоровъ: Има повече отъ законното число. Най-послѣ и да бждете правъ, пакъ не трѣбва да повдигате този въпросъ, когаго вие поддържате едно мнѣние, което два пжти се вотира и падна. Не Ви прави честь!

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: 79 души присѣтствуватъ!

Прѣдсѣдателствующия Иовъ Титоровъ: Г-да прѣдставители! Нѣма г. Сарафова. Щѣхъ да му кажж, че министертвото си е дало мнѣнието по тия прошения.

Прѣдсѣдателъ: Жечо А. Бакаловъ.

Секретари: { Д-ръ Пеню Динчевъ.
Коста Ранковъ.
Д-ръ Христо Йордановъ.
Миланъ Макавѣевъ.
Иванъ Бѣлиновъ.
Д-ръ Петъръ Гудевъ.

Сега, понеже ще вдигнемъ засѣданието, ще съобщѣж, че слѣдующиятъ дневенъ редъ ще бжде този, който се опрѣдѣли въ вчерашното засѣдание и който е извѣстенъ на г. г. народнитѣ прѣдставители.

При това, съобщавамъ на Народното Събрание, че е постъпило (Иванъ Я. Поповъ: Азъ правѣж прѣдложение да се вдигне засѣданието!) запитване до Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи отъ Врачанския прѣдставителъ, г. Василъ Кжнчовъ, съ което ще се постъпи съгласно Правилника.

Съобщавамъ още на Народното Събрание, че е постъпилъ законопроектъ за държавнитѣ пенсии на офицеритѣ и долнитѣ чиновове.

Сжщо, съобщавамъ, че е постъпило едно прѣдложение отъ народния прѣдставителъ Никола И. Странски, за измѣнение и допълнение на чл. чл. 163, 169, 208 и 233-й отъ Търговския законъ.

Засѣданието се затваря.

(Затворено въ 7 часътъ вечерята.)

Подпрѣдсѣдатели: { Д-ръ Сава Иванчовъ.
Иовъ Титоровъ.

Секретари: { Владимиръ Недѣлевъ.
Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ.
Д-ръ Кирякъ Н. Провадалиевъ.
Д-ръ Василъ Дочевъ.
Д-ръ Фоти Симеоновъ.
Кръстанъ Доцевъ.

Началникъ на Стенографическото Бюро: Т. Хр. Гължбовъ.